

11. Regionalne ekonomske integracije i

12. Evropska unija

FPN, Međunarodni ekonomski odnosi

11. REGIONALNE EKONOMSKE INTEGRACIJE

- 1. Pojam, razvoj i motivi regionalnih integracija**
- 2. Faze regionalnih ekonomskih integracija**
- 3. Efekti regionalnih ekonomskih integracija**
- 4. CEFTA i zemlje Centrale i jugoistočne Evrope**
 - 4.1. Nastanak mreže bilateralnih trgovinskih sporazuma u regionu Jugoistočne Evrope**
 - 4.2. Jedinštveni sporazum o slobodnoj trgovini u regionu - „CEFTA 2006“**
 - 4.3. Struktura trgovinskih tokova CEFTA zemalja**
 - 4.4. CEFTA i Crna Gora – trgovinski tokovi**
 - 4.5. Predsjedavanje Crne Gore CEFTA 2006 (2009)**
 - 4.6. Budućnost CEFTA 2006 Sporazuma**
- 5. Sjevernoamerička zona slobodne trgovine (NAFTA)**
- 6. Evropska zona slobodne trgovine (EFTA)**
- 7. Integracije zemalja u razvoju**

9. REGIONALNE EKONOMSKE INTEGRACIJE

- Pojam, motivi, metodi, faze

- **RI predstavlja čvrsto i dugoročno povezivanje zemalja** u cilju ostvarivanja ekonomskih i političkih interesa, te iznalaženje puteva za efikasniju saradnju privrednih subjekata zemalja u integraciji
- Integracije vode do povezivanja, tržišta specijalizacije i podjele rada, zatim koordinacije ekonomskih politika
- RI- sastavni dio funkcionisanja svjetske privrede, sistema i mehanizma MEO
- RI – zajedničke ili koordinirane aktivnosti svih ili nekih zemalja datog regiona u ekonomskoj sferi, a takodje i na sektorskom nivou
- Metod integrisanja ostvaruje se snaženjem integracije po nivoima ek. Integracije (od preferencijala i FTA, prema CU₃ jačim ekonomskim integracijama)

- **Motivi** pokretači RI su **politički i ekonomski**, s tim da su jedni ili drugi u specifičnim slučajevima više ili manje izraženi. Do sada najrazvijenijim integracijama prethodili su politički motivi.
- Regionalne ekonomske integracije (regionalna tržišta) pojavile su se kao spona između nacionalnih i svjetskog tržišta u godinama poslije II svjetskog rata. Njihov broj stalno raste.
- U GATTu je registrovano više od **300 sporazuma o regionalnim integracijama sa pravom izuzeća od MFN klauzule**

- 1947, MIP SAD Maršal,obnova 16 zapadno-evropskih zemalja, 16 mlrd \$
- 1948. OECE-Organizacija za evropsku ekonomsku saradnju za lakšu implementaciju Maršalovog plana (1960.g. prerasta u OECD, do 2004.g. Oko 30-ak članica, čak i Japan, Kanada, SAD, Australija)
- 1951, Pariz: Francuska, Italija, SR Njemačka, Benelux Ugovor o osnivanju Evropske zajednice za uglj i čelik
- 1957. EEZ; 1960. EFTA
- 1949. SEV - Savjet za uzajamnu ekonomsku pomoć (do 1991), 60% trgovine ovih zemalja
- 1960 – raste ekonomska integracija ZUR
- 1993 – NAFTA (SAD,Kanada, Meksiko)...
- Najlakše se dolazi do integrisanja privrede zemalja sa približno **sličnom političkim sistemom, proizvodnom strukturom i podjednakim stepenom razvijenosti.**
- **Metod integracija:** tržišni, planski i kombinovani

Nivoi (faze) reg.ek. integracija

- **Preferencijalno područje** (niže carine, međusobni ustupci)
- **Zona slobodne trgovine** - Free Trade Area, FTA – zemlje članice zone djelimično ili potpuno ukidaju carinu u međusobnoj trgovini, prema trećima svako posebno, prema svojoj carinskoj tarifi
- **Carinska unija** = ukidanje carina + zajednička tarifa i spoljnotrgovinska politika prema trećima
- **Zajedničko tržište** = sve navedeno + neke zajedničke politike koje vode nadnacionalne institucije + mobilnost faktora proizvodnje (ne samo roba, već i usluga, rada, kapitala, kao i nauke i tehnologije)
- **Ekonomska unija** = sve navedeno + fiksni devizni kursevi + harmonizacija većeg broja politika
- **Ekonomska i monetarna unija** = sve navedeno + jedna valuta i jedna centralna banka + jedinstvena ekonomska politika u više oblasti
- **Potpuna integracija** (politička)

Faze integracija: sektorski pristup

- **I faza** – olakšice u trgovini, liberalizacija prometa roba
- **II faza** – liberalizacija i mobilnost faktora usluga, rada i kapitala, ujednačavanje cijena faktora; multilateralni način plaćanja i konvertibilnost valuta
- **III faza** – uskladjivanje fiskalne i monetarne politike, do koordinacije razvojnih politika u pravcu specijalizacije i podjele tržišta, do spoljne politike

- Paralelno idu integracije u **materijalnom smislu**:
prvo strateški sektori – energija, čelik, ugalj,
kasnije – poljoprivreda, transport, nauka, tehnologija, ekologija, neke preradivačke industrije; zajednički razvoj infrastrukturnih objekata, snaženje zajedničkih institucija

Efekti ekonomskih integracija

VINER (1950, SAD), efekti integracije, statički i dinamički

STATIČKI EFEKTI

- a) Efekti stvaranja novih tokova trgovine (**TRADE CREATING EFFECT**) – eliminišu se manje efikasni proizvođači unutar tržišta
 - b) Efekti skretanja, tj. efekti supstitucije dotadašnjih uvoznih roba, robama zemalja u integraciji (**TRADE DIRECTING EFFECT**) – novi partneri unutar integracije dobijaju, gube stari partneri koji su ostali van integracije (supstitucija isporuka)
- **ostali statički efekti:**
 - Pozitivni efekti na proizvodnju i privrednu strukturu RI (rast proizvodnje, specijalizacija, ekonomija obima, bolji odnosi razmjene sa svijetom, rast efikasnosti, veći tehnološki progres
 - Jača pregovaračka snaga u WTO, smanjenje tr. trgovine
 - **Effekti na zemlje van integracije** – pojačana diskriminacija, sužavanje mogućnosti robne razmjene pojedinih zemalja, ⁸ ograničavanje pristupa tržištu

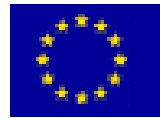
Dinamički efekti ekonomskih integracija

- Najveća dinamička korist koju donosi formiranje CU jeste **povećana konkurencija**,
- koja dovodi do **boljeg korišćenja ekonomskih resursa uključenih zemalja**, realokacija proizvodnje i trgovine, veća efikasnost i proizvodnja uopšte,
- **ekonomija obima**,
- podsticaj za investicije
- specijalizacija proizvodnje,
- poboljšani pristup inovacijama,
- jedinstvena spoljnotrgovinska politika i tarifa prema trećim zemljama

WORLD TRADE ORGANIZATION

Business must navigate the World Trade System, but...

EUROPA

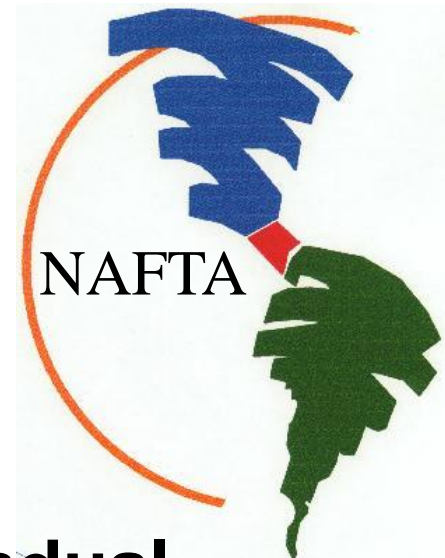
The European Union

free trade area of the Americas Proposed

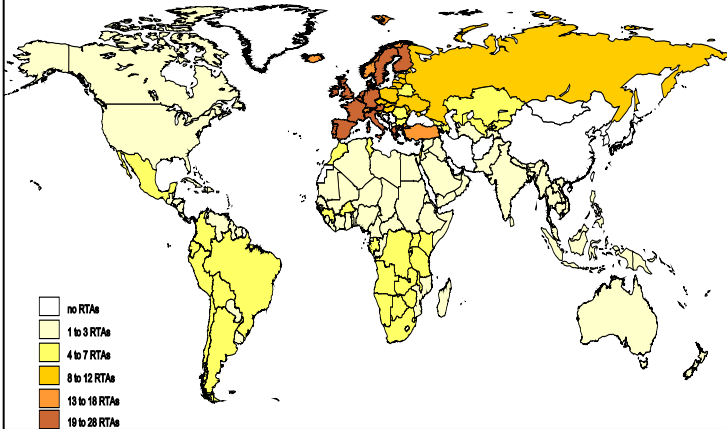
FTAA

Caribbean Basin Initiative

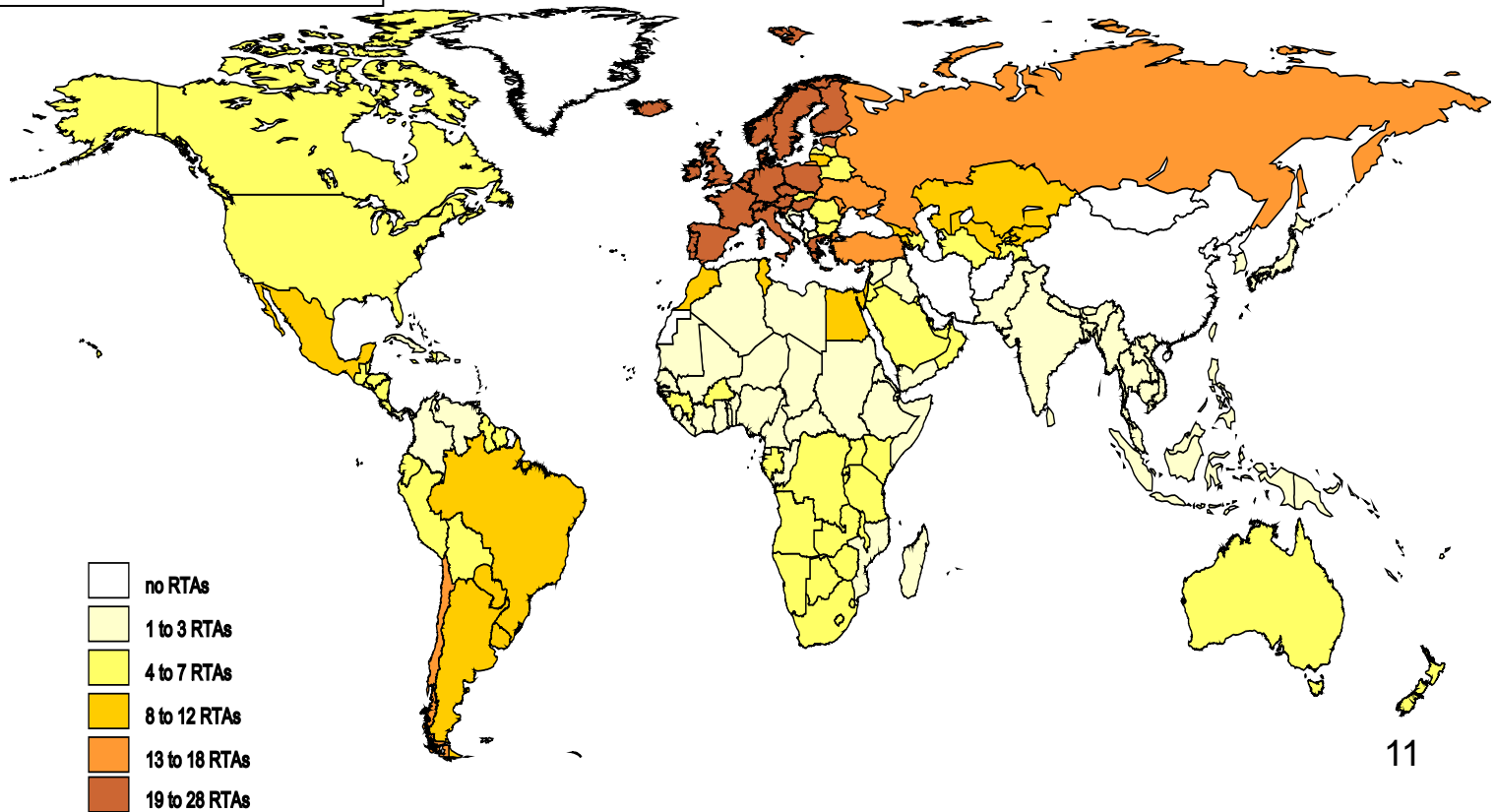
... Trade liberalisation should be gradual, via reality check, to the new bussiness opportunities !

Map/Carte/Mapa: 15
2000

Number of regional trade agreements In 2000 and in 2005 – raising trend

Map/Carte/Mapa: 16
2005

Regionalne ekonomske integracije: preko granica Evrope...

- **Evropska unija** /EU 28/
- **Carinska unija EU i Turske** (1995)
- **EFTA /1960-** Evropsko udruženje za slobodnu trgovinu
 - Danas samo: Island, Norveška, Švajcarska, Lihtenštajn/
- **Evropski ekonomski prostor** (1994)
- **CEFTA /1993** - SEE countries, nova CEFTA 2006 – BiH, Mak, Srbija, CG, Albanija, Moldavija, Kosovo* /
- EU zaključuje **FTA** i sa zemljama **Istočnog partnerstva** (parafiran FTA sa Gruzijom i Moldavijom novembra 2013, iznenada otkazano potpisivanje FTA sa Ukrajinom, koja je najavila pristupanje **Evroazijskoj CU** – Rusije, Bjelorusije i Kazahstana)

Sjeverna, centralna i južna amerika

- NAFTA /1994, SAD, Kanada, Meksiko – Sjevernoamerička zona slobodne trgovine/
- U Latinskoj Americi postoje sledeće integracije:
- **CAFTA**, Centralnoamerička zona slobodne trgovine (grupa San Hoze) osnovana 1960. godine. Njene članice su: Kostarika, El-Salvador, Gvatemala, Honduras i Nikaragva; Od tada do danas sklopljena su 43 različita sporazuma o međunarodnoj saradnji između ovih zemalja.
- **LATA-ALADI** (Rio grupa) osnovana je 1983. umesto latinoameričkog udruženja slobodne trgovine LAFTA. Članice su Argentina, Bolivija, Brazil, Ekvador, Čile, Kolumbija, Paragvaj, Peru, Urugvaj i Venecuela. Cilj joj je da se stvori zona slobodne trgovine zemalja cele Latinske Amerike;
- **MERCOSUR**, osnovan 1991. godine; članice su: Brazil, Argentina, Paragvaj, Urugvaj, a od 2006. godine i Venecuela. Ovo je druga po snazi integracija zemalja u razvoju (posle ASEANa), sa značajnim privrednim potencijalom i respektabilnim učesem u međunarodnoj trgovini, pogotovo Brazil, Argentina i Venecuela. Po modelu je carinska unija, sa izuzetkom šećera i automobila;
- **Andska grupa**, (ANCOM), osnovana u Peruu (Lima) 1969. godine; njene članice su: Bolivija, Kolumbija, Ekvador, Venecuela i Peru. To je zona slobodne trgovine sa zajedničkom tarifom za neke proizvode. Venecuela 2006. godine istupa iz integracije;
- **Udruženje karipskih država** (CARICOM) osnovano je 1995. od strane 25 latinoameričkih i karipskih zemalja sa ciljem liberalizacije spoljne trgovine i ukupne saradnje. Sedište je u Port of Spain (Trinidad i Tobago). Integracija je u početnoj fazi;

Regionalne integracije: Afrika

- **Istočnoafrička unija (EAC)**, osnovana 1969. godine; njene članice su: Kenija, Tanzanija i Uganda. Godine 1977. ova unija se raspada, da bi ponovo bila osnovana u maju 1994. godine;
- **Zapadnoafrička ekonomska zajednica (ECOWAS)**, formirana ugovorom u Abidžanu (Obala Slonovače) 1966. godine; njene članice su: Obala Slonovače, Senegal, Mali, Mauritanija, Niger, Gornja Volta, Benin, Burkina Faso, Zapad-nortska Ostrva, Gambija, Gana, Gvineja, Gvineja Bisao, Liberija, Nigerija, Sie-ra Leone i Togo;
- **Centralnoafrička carinska i ekonomska unija (UDAEC)**, osnovana je 1964. godine, a sporazum stupio na snagu 1.11966. godine; njene članice su: Kamerun, Centralnoafrička Republika, Čad, Kongo, Ekvatorijalna Gvineja i Gabon;

Ek. integracije Azije, Pacifika...

- **APEC zemlje** - zemlje Azije i Pacifika, ek. kooperacija 21 zemlje koje promovišu FTA i ekonomsku saradnju, osnovana 1989. (12), danas okuplja 21 zemlju (the most economically dynamic region in the world. APEC member economies together account for: 40% of world population (2.7 billion people); 44% of global trade (\$16.8 trillion) and 53% of world real GDP in PPP terms(\$35.8 trillion). By June 2011, 48 FTAs had been signed between APEC members; there are currently 42 FTAs in force between APEC member economies; APEC's work under its three main pillars of activity, Trade and Investment Liberalisation, Business Facilitation and Economic and Technical Cooperation; MS (24): Australija, Brunei, Kanada, Čile, **Kina**, Hong Kong, Indonezija, **Japan**, Republika Koreja, Malezija, Meksiko, Novi Zeland, Papua Nova Gvineja, Peru, Filipini, **Rusija**, Singapur, Tajland, Kineski Tajpei, Tajland, **SAD** i Vijetnam
- **Put ka međukontinentalnim ekonomskim integracijama...?**
- **Udruženje zemalja jugoistočne Azije (ASEAN)**, kao zona slobodne trgovine i kooperacije, osnovano 1976. godine u Bankoku. Da bi se mogle primeniti carinske povlastice (carina ispod 5%), proizvod mora biti doraden u nekoj od zemalja članica najmanje 30%. Njegove članice su: Indonezija, Malezija, Singapur, Filipini, Brunei, Tajland, Vijetnam, Kambodža, Laos i Mijanmar. Udruženje deset zemalja ASEANa potpisalo je 29. Novembra 2004. sporazum o saradnji sa Kinom

EU – tri nivoa trgovinske integracije sa zemljama ZB

- 1. BILATERALNI** – zaključivanje SSP i otvaranje tržišta
- 2. MULTILATERALNI** – partnerstvo u procesu pristupanja WTO
- 3. REGIONALNI** – podrška jačanju i punoj implementaciji CEFTA sporazuma (regionalni sporazum o slobodnoj trgovini), jačanje trgovinskih tokova i evropske ekonomske integracije

CEFTA

- CEFTA se često definiše kao:
 - “vježbanje i trening” za ulazak u EU,
 - priprema i čekaonica za EU članstvo,
 - pripremni korak ili lobiranje prema EU

- **CEFTA 2006 je:**

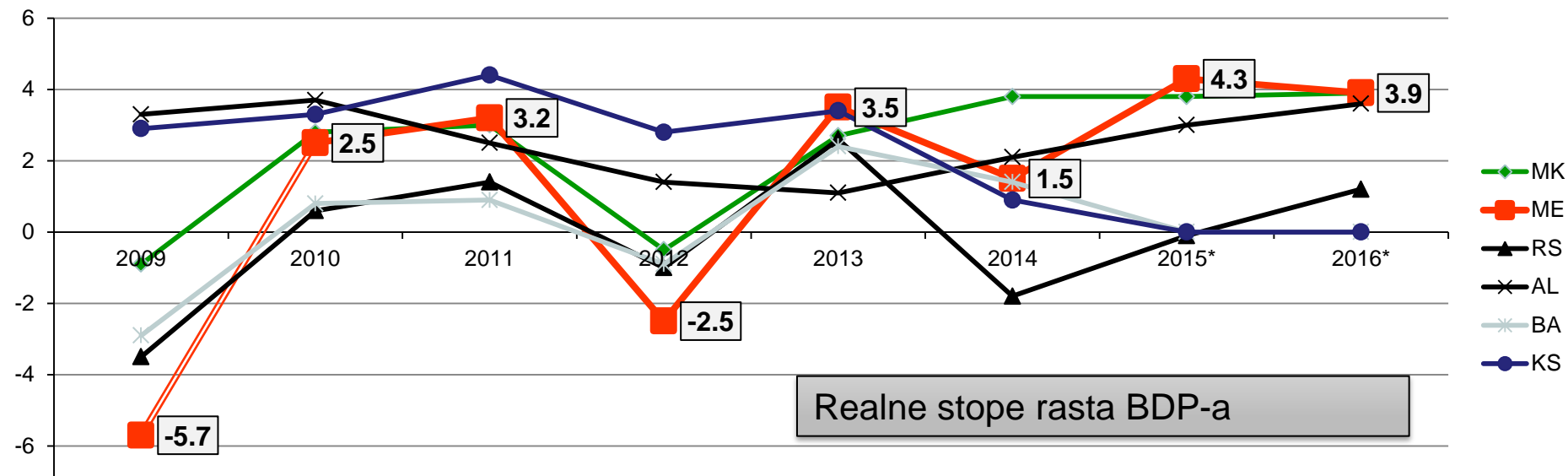
- a) CEFTA kreira povoljan BIZNIS AMBIJENT koji je priprema regionalnih firmi za konkurenciju koja vlada na jedinstvenom tržištu
- b) CEFTA je INSTRUMENT PRISTUPANJA UNIJI i priprema za konkurenciju koja je prisutna na jedinstvenom tržištu
- c) CEFTA igra i dodatnu ulogu, a to je – instrument regionalne saradnje

- PORED LIBERALIZACIJE TRGOVINE ROBOM, **NOVE TRGOVINSKE TEME ZA DALJI RAZVOJ CEFTA SPORAZUMA SU:**

1. **USLUGE: a progressive liberalisation and mutual opening of the services market.**
2. **PODSTICANJE INVESTICIJA: ensuring stable and equitable treatment of investors and complementing the trade liberalisation gains with investment opportunities.**
3. **VLADINE JAVNE NABAVKE: a progressive and effective opening of the governments' procurement markets**
4. **ZAŠTITA PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE: ensure adequate and effective protection of intellectual property in accordance with international standards, in particular with TRIPS.**

- **CEFTA je dobar, veoma korisan i ambiciozan instrument trgovinske integracije**
- **CEFTA ima budućnost, stoga je sporazum neophodno u potpunosti implementirati i nastaviti dalje sa njegovim razvojem**

Zapadni Balkan: izabrani ekonomski indikatori

zemlja	BDP realna stopa rasta								BDP/p c, PPS 2014 EU=100	Stopa nezapo- slenosti ARS 2013	Deficit tek. računa, %BDP 2013*	Net SDI % of BDP 2012*	Budž. deficit, % BDP 2013*	Državni dug, % of BDP	
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*	2016*						2013	2014*
MK	-0,9	2,8	3,0	-0,5	2,7	3,8	3,8	3,9	37	28,0	-3,8	1,5	-3,5	33,0	35,0
ME	-5,7	2,5	3,2	-2,5	3,5	1,5	4,3	3,9	41	18,0	-18,7	14,4	-4,0	58,1	55,3
RS	-3,5	0,6	1,4	-1,0	2,6	-1,8	-0,1	1,2	37	18,9	-8,9	0,8	-6,2	60,0	62,8
AL	3,3	3,7	2,5	1,4	1,1	2,1	3,0	3,6	30	17,9	-12,2	9,0	-1,9	60,0	61,5
BA	-2,9	0,8	0,9	-0,9	2,4	1,4	n.a.	n.a.	28	43,6	-10,5	3,3	-2,8	27,0	27,4
KS	2,9	3,3	4,4	2,8	3,4	0,9	n.a.	n.a.	n.a.	35,3	-11,3	5,4	-3,0	8,5	n.a.
EU	-4,5	2,0	1,7	-0,4	0,0	1,4	1,9	1,9	100	11,0	0,3	4,9/11	-3,0	85,1	86,8

SSP i CEFTA

- **SSP reguliše liberalizaciju trgovine robom sa ciljem razvoja zone slobodne trgovine; proces kreiranja FTA je postepen i asimetričan, uz poštovanje pune liberalizacije uvoza sa EU tržišta i postepen u vezi sa liberalizacijom uvoza u Crnu Goru i u PSP zemlje (zemlje procesa stabilizacije i pridruživanja)**
- **SSP je glavni instrument pretprijetanja. Iako nije striktno navedeno u SSP, njegov cilj je članstvo u Uniji (za zemlju potpisnicu).**
- ▶ **CEFTA je sporazum o slobodnoj trgovini zaključen između zemalja Jugoistočne Evrope (Bosna i Hercegovina, Srbija, UNMIK osovo, Hrvatska, Crna Gora, Albanija, Makedonija i Moldavija). CEFTA 2006 je prilikom osnivanja pokrivala tržište od oko 30 miliona ljudi.**
- **U tom kontekstu, možemo definisati CEFTA sporazum kao svojevrsni pred-pristupni instrument sa ciljem bolje ekonomske saradnje i pristupanja Uniji cijelog regiona**
- **Zemlje kandidati i potencijalni kandidati za članstvo ispunjavaju veliki dio obaveza u trgovini i povezanim temama kroz sprovođenje CEFTA sporazuma**

12. EU KAO REGIONALNA EKONOMSKA INTEGRACIJA

1. Integracija u evropske i evroatlanske strukture kao strateški spoljnopolitički prioritet
2. Motivi integracija
3. Hronologija evropskih integracija
 - 3.1. Evropske zajednice
 - 3.2. Talasi proširenja
 - 3.3. Lisabonski ugovor
 - 3.4. Jedinstveni institucionalni okvir EU
4. Približavanje zajedničkih politika u okviru EEZ/EZ/EU

1. **28 država (24 jezika), 7% svjetske populacije**
2. **Međuvladina MO sa elementima federalnog uređenja (nacionacionalna organizacija *sui generis*)**
3. **Vodeća svjetska ekonomija – preko 25% svjetskog BDP**
4. **Najveći svjetski izvoznik roba i usluga – najveći svjetski trgovac**
5. **Najveći davalac međunarodne razvojne i humanitarne pomoći – preko 55% ukupne pomoći koju daje svijet**

Nastanak i razvoj EU

- 18.4.1951. – Evropska zajednica za ugalj i čelik (1.7.1952.)
- 25.3.1957. – EEZ i Euroatom (14.1.1958)
- 17/28.2.1986 – Jedinstveni evropski akt (1.7.1987)
- 7.2.1992. – Mاستriht – Ugovor o EU (1993)
- 2.10. 1997. – Amsterdam (1.5.1999)
- 26.2.2001. – Nica (2003)
- 12.2009. – Lisabon (1.12.2009), UEU i UFEU

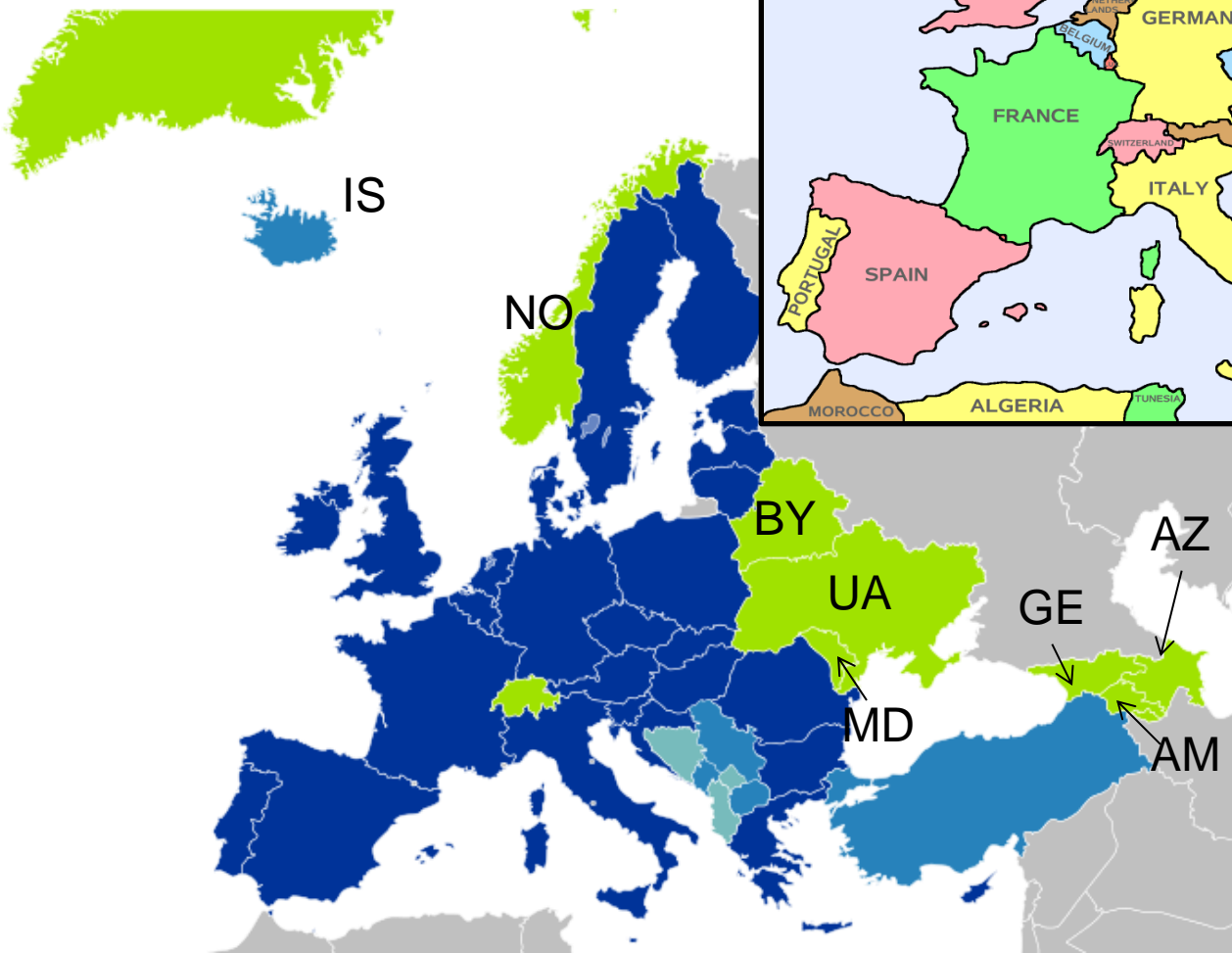
HRONOLOGIJA EVROPSKIH INTEGRACIJA I TALASI PROŠIRENJA

1948.	1951/52.	1957/58.	1965/67.	1986/87.	1992/93	1997/99.	2001/03.	2007/ 09.	
BRISEL	PARIZ	RIM	BRISEL	Jedinstveni evropski akt	MASTRIHT (osnovana EU)	AMSTERDAM	NICA	LISABON	
Euratom – Evropska agencija za atomsku energiju									
ECSC ili EZUČ - Evropska zajednica za ugalj i čelik (1952-2002.)									
		European Economic Community, EEC Evropska ekonomska zajednica (EEZ)		STUBOVI	I European Community (EC) Evropska zajednica (EZ)		European Union (EU)		
					II Pravosuđe i unutrašnji poslovi	Policijska i pravosudna saradnja u kriminalnim stvarima		Evropska unija	
		Evropska politička saradnja			III Zajednička spoljna i bezbjednosna politika (CFSP / ZSBP)				
1948 - Western European Union (WEU), Zapadnoevropska unija (ZEU)									
1949 – NATO (Evroatlantske integracije) - jačanje sistema kolektivne bezbjednosti - 28 članica, od čega 22 iz EU									
US, CA, EU 22, AL, IS, NO, TR									
DRŽAVE OSNIVAČI I TALASI PROŠIRENJA	FR, DE, IT, BE, LU, NL		DK, GB, <u>IE</u>	EL	ES, PT	<u>AT</u> , <u>SE</u> , <u>FI</u>	CZ, EE, <u>CY</u> , LV, LT, HU, <u>MT</u> , PL, SI, SK / BG, RP	HR	
	šest država osnivača (1952/1958)		prvo proširenje, 1973	Drugo proširenje, 1981	III proširenje, 1986	IV proširenje, 1995	V proširenje (2004 / 2007)	VI proširenje 2013	

Political Map of Europe

YourEuropeMap.com
is sponsored by
pocket-talk.org
Your Free Travel Dictionary!

- Current members
- Candidate countries
- Potential candidate countries
- Membership possible ... (?)

Reformski ugovor se sastoji iz niza amandmana na prethodne sporazume koji konstituišu EU, a to su:

- **1. Ugovor o Evropskoj uniji (UEU)**– poznatiji kao Mاستrihtski ugovor (1992); izmjene i dopune se odnose na institucije, unaprijedjenje saradnje, spoljnu i bezbjedonosnu politiku i odbrambenu politiku.
- **2. Ugovor o osnivanju Evropske zajednice –** Rimski ugovori (1957); izmjenama i dopunama se detaljno definišu nadležnosti i oblasti djelovanja Evropske unije; on postaje "**Ugovor o funkcionisanju EU**" (UFEU).

Čl. 2 Ugovora o EU

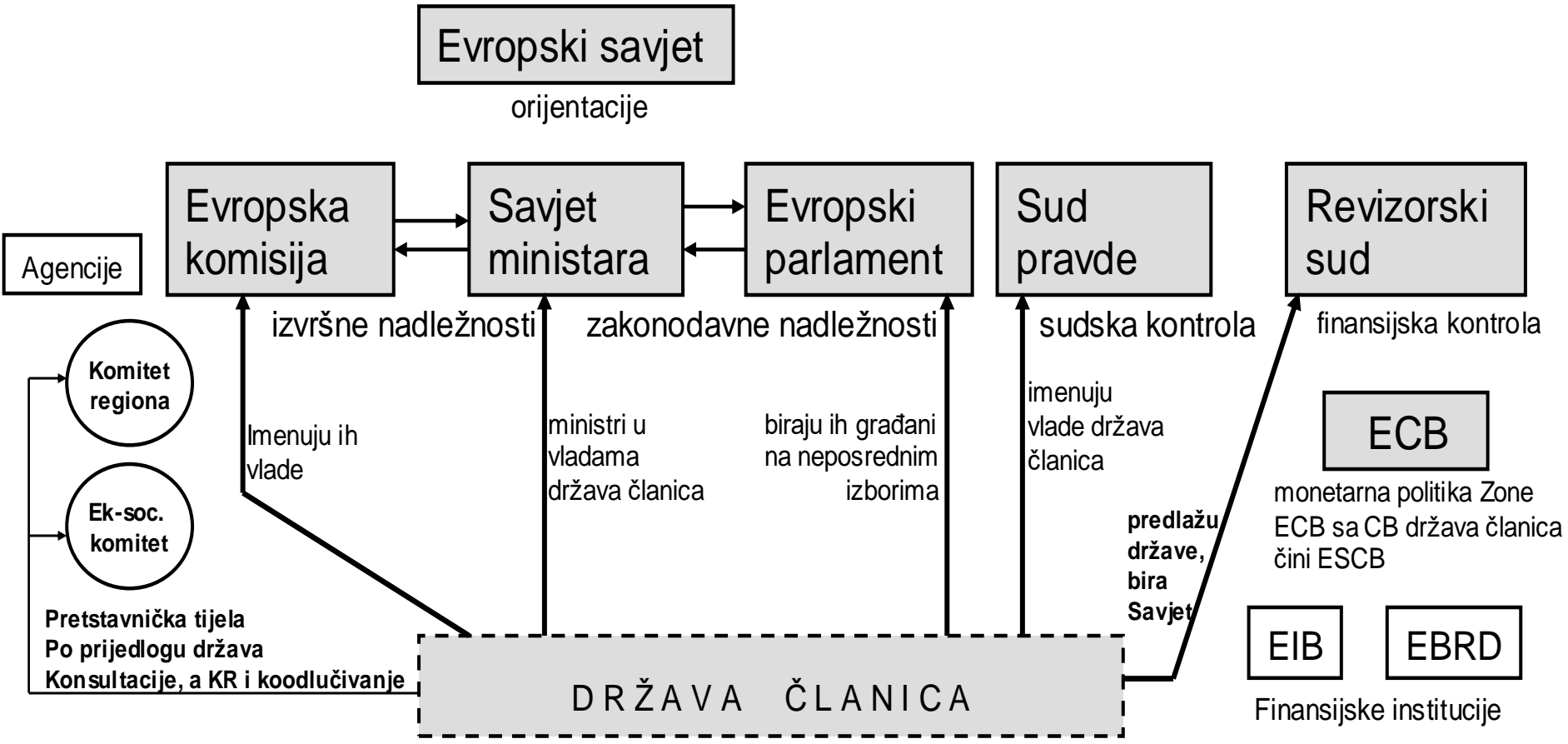
- Unija je zasnovana na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, pravne države, kao i na poštovanju prava čovjeka, uključujući i prava lica koja pripadaju nacionalnim manjinama.
- Ove vrijednosti su zajedničke svim državama članicama u društvu koje karakterišu pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost između žena i muškaraca.

Principi na kojima se temelji EU

- **Princip legaliteta** znači da je EU zajednica koja se zasniva na pravu, te da zajednički ekonomski i socijalni život naroda država članica nije rukovođen prijetnjom sile, već pravom Unije. i to je osnova institucionalnog sistema. Ovaj princip uključuje i pravo svih zainteresovanih strana, bilo institucija EU, država članica ili pojedinaca, da se pred Sudom pravde ispita bilo koji akt.
- **Princip autonomije komunitarnog pravnog poretka** znači da će se komunitarno pravo (evropski propisi) primjenjivati jednako u cijeloj Uniji.
- **Princip supremacije** znači da u slučaju kolizije (sukoba) odredaba prava EU i odredaba nacionalnog prava, prvenstvo primjene imaju odredbe prava EU. pravo EU superiorno je čak i u odnosu na odredbe nacionalnih ustava.
- **Princip supsidijarnosti** znači da u izvršenju svojih nadležnosti, Unija može djelovati samo ako se ciljevi predloženih aktivnosti ne mogu u dovoljnoj mjeri ostvariti mjerama država članica, bilo na centralnom ili regionalnom nivou.
- **Princip proporcionalnosti** zahtijeva da preduzeta mjera ili sredstvo koje koristi Unija mora biti proporcionalno cilju koji se želi postići, odnosno da svaka aktivnost Unije neće ići izvan onoga što je potrebno da se postignu ciljevi utvrđeni Ugovorom
- **Princip solidarnosti** ogleda se u činjenici da države članice moraju raditi zajedno da bi proširile i razvijale svoju uzajamnu političku solidarnost, kao i da se suzdrže od svake aktivnosti koja je suprotna interesima Unije, ili bi mogla naškoditi njenoj efikasnosti.

Institucionalni okvir

1. **Evropski parlament**
 2. **Evropski savjet**
 3. **Savjet (ministara)**
 4. **Evropska komisija**
 5. **Sud pravde EU**
 6. **ECB**
 7. **Revizorski sud**
- **Ekonomski i socijalni komitet, kao i Komitet regiona, pomažu EP, Savjetu i EK kroz konsultativnu ulogu**

KOJI SU PRINCIPI RASPODJELE NADLEŽNOSTI

Raspodjela nadležnosti između Evropske unije i država članica se vrši na sljedeći način:

- Uniji su povjerene nadležnosti koje su na nju prenijete Lisabonskim ugovorom od strane država članica;
- Sve ostale nadležnosti i dalje ostaju u domenu same države članice
- "**Princip prenijetih nadležnosti**" garantuje da Unija **ne može** proširiti svoje nadležnosti na teret neke države, a da prije toga ne dobije saglasnost države koja je u pitanju.
- Potrebno je napomenuti da Lisabonski ugovor uvodi **moćnost vraćanja nadležnosti na države članice**

KOJE VRSTE NADLEŽNOSTI?

VRSTE NADLEŽNOSTI	POLITIKE NA KOJE SE ODOSE
ISKLJUČIVA NADLEŽNOST EU (EU kao nadnacionalna organizacija <i>sui generis</i>)	carinska unija, konkurencija, monetarna politika (euro), morski biološki resursi (dio ribolovne politike) i trgovina, uz mogućnost zaključivanja nekih međunarodnih ugovora
PODIJELJENA NADLEŽNOST	unutrašnje tržište, socijalna politika, kohezija, poljoprivreda i ribolov, životna sredina, zaštita potrošača, saobraćaj, transevropske mreže, energija, sloboda, pravda i bezbjednost, kao i opšti okvir zdravstvene politike
UNIJA I ČLANICE	ovdje države članice mogu dodati svoje politike politikama Unije; tu spadaju: istraživanje i tehnološki razvoj, kosmos i humanitarna pomoć
ISKLJUČIVE NADLEŽNOSTI DRŽAVA, EU SAMO KROZ DOPUNSKE POLITIKE	ovdje se na nacionalne politike, koje čine osnovu, Unija može nadovezati svojim politikama (zaštita zdravlja, industrija, turizam, obrazovanje i profesionalna obuka, građanska zaštita i administrativna saradnja

Zajedničke politike

- **CU** (do 1968. godine – ukidanje carina)
- **Zajednička trgovinska politika**
- **Politika zaštite konkurencije** (uključujući državnu pomoć)
- **Osnovi zajedničke poljoprivredne politike**
- (konačno utvrđena tek 1962. , a kao model finansiranja 1970)
- **Budžet EU** (od 70-ih tzv. sopstveni prihodi; od 1975. godine – Revizorski sud)
- **Regionalna politika** – ciljevi EST kohezije (ESF od 1958, EIB, Evropski fond za upravljanje u poljoprivredi, 1965, ozbiljnije od 1975. godine)

JAČANJE ZAJEDNIČKIH POLITIKA I INSTITUCIJA

Pored značajnih rezultata kao što su formiranje carinske unije, zajedničke carinske tarife i osnova zajedničke spoljno - trgovinske politike, **objedinjavanje upravljačkih mehanizama izvršeno je (ili značajno modificirano) u sljedećim oblastima:**

- javne investicije i subvencioniranje preduzeća,
- posredni porezi,
- kreditiranje preduzeća,
- kratkoročna politika javnih rashoda,
- devizna ograničenja, prilagođavanja deviznih kurseva,
- kontrola cijena nadnica i plata, uređivanje uslova rada,
- trgovinski sporazumi sa zemljama članicama i nečlanicama,
- trgovinsko zakonodavstvo i pravila konkurencije,
- tehnički standardi i propisi,
- imigracione kontrole itd.
- **Ekonomске slobode** (robe, ljudi, kapital, usluge, znanje)

- U ovim oblastima velika ovlašćenja su preuzeli **nadnacionalni organi i specijalizovane institucije**, koje obezbjeđuju izvršavanje **zajedničke razvojne politike**, donošenjem nadnacionalnih propisa sa zakonskom snagom ili direktivama koje treba da se ugrade u nacionalna zakonodavstva

NIVOI EKONOMSKE INTEGRACIJE

SNAŽENJE ZAJEDNIČKIH POLITIKA

- Evropska unija

- Zona slobodne trgovine
- Carinska unija (1958-68)
- Zajedničko tržište
- Ekonomska i monetarna unija
- Ekonomska i politička unija

1. CARINSKA UNIJA
2. CAP (zajednička poljoprivredna politika)
3. ZAJEDNIČKO TRŽIŠTE
4. SPOLJNA TRGOVINA
5. PORESKA HARMONIZACIJA
6. REGIONALNA POLITIKA
7. BUDŽET EU
8. POLITIKA KONKURENCIJE
9. INDUSTRIJA
10. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE
11. RIBOLOV
12. ENERGETIKA
13. SAOBRAĆAJ
14. SOCIJALNA POLITIKA
15. BIOTEHNOLOGIJA
16. PRAVDA I UNUTRAŠNJI POSLOVI
17. SPOLJNA I POLITIKA BEZBJEDNOSTI

Fakultet političkih nauka

Međunarodni ekonomski odnosi – III dio

13. EU, ZAPADNI BALKAN I CRNA GORA

13. EVROPSKA UNIJA I ZEMLJE ZAPADNOG BALKANA

13.1. Kriterijumi pristupanja

13.2. Proces stabilizacije i pridruživanja (PSP)

13.3. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

13.4. Novi okvir politike proširenja EU

13.5. Evropska perspektiva zemalja ZB: stabilizacija regiona kroz proces pridruživanja, a kasnije pristupanja Uniji

14. EVROPSKA UNIJA I CRNA GORA

14.1. Faze procesa evropskih integracija

14.2. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju EU i Crne Gore

14.2.1. Priprema za pregovore: pregovarački tim i pregovaračka platforma

14.2.2. Tok pregovora

14.2.3. Koncesije i kvote

14.2.4. Model »5+5«

14.2.5. Mehanizam praćenja sprovođenja SSP

14.3. Kandidatura

14.4. Početak pristupnih pregovora

14.5. Status pregovora i sljedeće faze

EU i SFRJ/SRJ/SCG...

- **2.12.1967. Deklaracija o odnosima EEZ-SFRJ**
- **1970. i 1973. – prvi Trgovinski sporazumi SFRJ - EEZ** - SFRJ je postala korisnik **Opšte šeme preferencijala**, instrumenta trgovinske politike EEZ /carinske povlastice, preferencijali, EEZ daje prema zemlji korisnici preferencijala za različite robe/
- **2.april 1980. – Sporazum o saradnji SFRJ i EEZ** - regulacija robne razmjene, finansijske i industrijske saradnje, poljoprivrede, saobraćaja, turizma, naučno-tehničke saradnje, kao i saradnje u socijalnoj oblasti; predviđeno postepeno ukidanje carina i kvantitativnih ograničenja za određene robe u tri faze; osnovan je Mješoviti savjet za saradnju / pravo da donosi odluke obavezujuće za strane ugovornice/
- **1980 – Sporazum sa EZUČ** – saradnja u oblasti crne metalurgije
- **Prvi finansijski protokol 1982**, Drugi finansijski protokol 1988, Treći protokol o finansijskoj saradnji potpisan je 1991 i nije nikad stupio na snagu.
- 17.12.1990. potpisan je i **Okvirni sporazum PHARE između SFRJ i EC**
- SFRJ se početkom devedesetih snažno institucionalno i finansijski vezuje za EZ
- Odluka Savjeta EZ o **uvođenju sankcija SFRJ** usvojena je 8.11.1991.g., a odluka o jednostranom otkazu Sporazuma o saradnji 25.11.1991.
- 27.4.1992. proglašena je SRJ **Odluka o suspenziji sankcija EZ donijeta je 4.12.1995.g.**
- Juna 1996. prva posjeta Predsjednika EK Žaka Santera i predsjedavajućeg Savjeta ministara Lamberta Dinija SRJ.
- Maja 1995., Vlada SRJ usvaja prvi **Program rada na harmonizaciji jugoslovenskog pravnog sistema sa pravnim sistemom Unije**
- 10. juna 1999. osnovan **Pakt stabilnosti za jugoistočnu Evropu**
- **Juni 2000. Feira, Portugal, Savjet EC**, zemlje regiona dobijaju “**status potencijalnog kandidata**” (PSP – evropska perspektiva zemalja Zapadnog Balkana). Na predlog Francuske, najavljeno sazivanje velikog samita sa zemljama regiona, da bi se podstakao proces EI /**Zagreb**, 24. novembar 2000./
- **ATM** - Autonomne trgovinske povlastice EU prema zemljama zapadnog Balkana (**18.9.2000**) - preferencijalni tretman za izvoz najvećeg dijela industrijskih i poljoprivrednih proizvoda na tržište EU, bez carina (ne i za meso, ribu, vino, tekstil); produžavane svakih 5 godina (do 2006, do 2010, do 2015..)

Pogled na EU sa Balkana

WHY
EUROPEAN UNION?

- Magnetna privlačnost integracija ostaje, iako je znatno doba proširenja zamijenjeno pragmatičnim evrorealizmom
- Brzina pristupa je važna, ali je nivo spremnosti još važniji (i zemalja ZB i EU)

POLITIČKI

(Kopenhagen, 1993)

- Demokratija i vladavina prava
- Ljudska prava
- Manjine

EKONOMSKI

(Kopenhagen, 1993)

- Efikasna tržišna ekonomija
- Sposobnost suočavanja s pritiscima konkurencije koja dolazi sa EU tržišta

PRAVNI

(Kopenhagen, 1993)

- Sposobnost preuzimanja obaveza članstva

ADMINISTRATIVNI

(Madrid, 1995.)

- Prilagodavanje administrativnih struktura

REGION ZB (1997, 2006)

- Saradnja s MKSJ (ICTY)
- Povratak izbjeglica
- Zaštita manjina
- Sloboda medija
- Reforma pravosuđa
- Regionalna saradnja i razvoj dobrosusjedstva
- Kondicionalnost, konsolidacija, komunikacija,

“ENLARGEMENT +”

- Fokus na političke kriterijume, posebno nezavisnost pravosuđa, borbu protiv korupcije i org. Kriminala (RO, BG)
- Integracioni kapacitet Unije
- Apsorpcioni kapacitet zemlje kandidata da usvoji Acquis, pravila i standarde
- Kredibilitet procesa
- Početak pregovora sa poglavljima 23 & 24
- Mjeljivi rezultati sprovođenja

1. FUNKCIONALNA (EFIKASNA) TRŽIŠNA EKONOMIJA:

- ravnoteža između P i T uspostavljena kroz slobodnu tržišnu utakmicu različitih aktera;
- liberalizacija cijena i trgovine;
- ukidanje svih značajnijih barijera pristupu (kod osnivanja firmi) i izlasku sa tržišta (stečajni postupak);
- pravni sistem u svim oblastima privrednog života, uključujući i zaštitu prava intel.svojin, treba da bude uspostavljen, u skladu sa EU standardima;
- uspostavljene i adekvatne institucije koje će pratiti njihovo sprovođenje i komunicirati sa odgovarajućim institucijama EU i institucijama drugih MS u svim oblastima ek. saradnje;
- puna primjena i poštovanje propisa i ugovora u privredi;
- zaštita vlasničkih prava i ukidanje biznis barijera koje onemogućavaju postojanje osnovnih tržišnih sloboda i slobodan protok svih faktora;
- uspostavljanje makroekonomske stabilnosti, kontrola inflacije, održive javne finansije i ravnoteža platnog bilansa;
- postojanje širokog kosenzusa o osnovama ekonomske politike i dobrog upravljanja; izgradnja finansijskog sektora na nivou da kanališe štednju prema produktivnim investicijama.

2. KAPACITET ZA SUOČAVANJE SA KONKURENTSKIM PRITISKOM I TRŽIŠNIM SNAGAMA KOJE DOLAZE SA EU TRŽ:

- postojanje funkcionalne tržišne ekonomije, sa zadovoljavanjućim nivoom makroek. stabilnosti, kako bi svi ekonomski akteri mogli donositi svoje odluke u ambijentu stabilnosti i predvidljivosti;
- dovoljan obim, po prihvatljivim troškovima, ljudskog i fizičkog kapitala, uključujući infrastrukturu, obrazovanje i istraživanje, kao i dalji razvoj ovih resursa;
- kreiranje adekvatnog i harmonizovanog pravnog sistema, kao i onog obima i kvaliteta vladinih mjera EP, koji će podsticati konkurentnost kompanija kroz trgovinsku politiku, politiku zaštite konkurencije, državnu pomoć, podršku MSP, itd.;
- adekvatan nivo i struktura trgovinske integracije zemlje sa EU tržištem treba da se ostvari prije pristupanja (i vrste roba i obim razmjene);
- usklađivanje proporcije malih preduzeća u ukupnoj strukturi kompanija u skladu sa mogućnostima ekonomskog razvoja zemlje i dostignutog nivoa integracije tržišta

FAZE PSP

I FAZA

- Država izražava zainteresovanost za uspostavljanje SSP sa EU
- Procjena opštih uslova unutar države (ekonomskih, socijalnih, pravnih i političkih), kao i priprema administrativnih struktura (stvaranje i jačanje nadležnih državnih institucija)
- SM EU usvaja “Studiju izvodljivosti”

II FAZA

- Otvaranje pregovora o SSP, njegovo postpisivanje i efikasno sprovođenje u planiranom ili kracem roku
- SSP je međunarodni ugovor između države potpisnice i EU koji uspostavlja pravni okvir za uzajamnu saradnju i postepeno približavanje evropskim standardima
- Proces ratifikacije SSP u 27 parlamenata zemalja EU
- Privremeni sporazum o trgovinskim i sa njima povezanim pitanjima između EU i države ZB (*Interim Agreement*). Osnovni cilj je obezbjeđenje zone slobodne trgovine.

STRUKTURA SSP

Struktura SSP zemalja regiona je gotovo identična sa tzv. Evropskim sporazumima koje su zaključivale zemlje petog proširenja - novina je glava III:

1. Opšti principi;
2. Politički dijalog;
3. **Regionalna saradnja;**
4. Slobodno kretanje roba;
5. Kretanje radnika, poslovni nastan, pružanje usluga, kapital;
6. Harmonizacija prava;
7. Pravosuđe i unutrašnji poslovi;
8. Politike saradnje;
9. Finansijska saradnja;
10. Institucionalne, opšte i završne odredbe.

FTA, politički dijalog, politike saradnje...

- Pored obaveza koje se odnose na kreiranje **zone slobodne trgovine**, druge ugovorne obaveze po osnovu SSP odnose se na:
 - uspostavljanje političkog dijaloga između EU i zemlje potpisnice;
 - razvoj demokratije, poštovanje ljudskih prava, vladavinu zakona i uspostavljanje slobodnog tržišta;
 - kretanje radne snage, izjednačavanje statusa preduzeća iz EU koja se osnivaju u zemlji potpisnici, pitanja u vezi se pružanjem usluga;
 - postepena harmonizacija nacionalnog zakonodavstva sa propisima EU, a naročito u oblastima relevantnim za uspostavljanje jedinstvenog tržišta (pravila koja se odnose na razvoj konkurencije, državnu pomoć, zaštitu prava intelektualne, komercijalne i industrijske svojine, javne nabavke, zaštitu potrošača, standarde i sl.);
 - ekonomsku saradnju po najvažnijim sektorima; kulturnu saradnju;
 - finansijsku saradnju (CARDS, kasnije IPA)

PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA /PSP/ – ZAPADNI BALKAN

FAZE PROCESA	HRVATSKA	MAKEDO NIJA	ALBANIJA	BiH	Kosovo*	SRBIJA	CRNA GORA
Dijalog zemlje sa EK: procjene stanja ek. pravnih i političkih kriterijuma, preporuke - Godišnji izvj.o PSP	Dijalog Radnih grupa od 02. 2000.	01.1998 - Sporazum o saradnji sa EU	11.2000,HLSG Upravna grupa na visokom nivou	KRG 1998 Smjernice za EU – «18 koraka» 2000	2009/SSP Track-mechanism	- KRG/ 6.2001-7.2002 (5 sast); - Unaprijedjeni stalni dijalog /EPD/ - redovni sastanci - Godišnji izvještaji o PSP /od 2002	
Studija izvodljivosti EK	24.5.'00.	16.6.'99.	/24.11.1999/ 6.6.'01.	18.11.'03.	10.10.'12	12. 04. 2005 /EK/	
EK usvaja direktivu o pregovorima i daje preporuku SM da pregovori počnu	19.07.2000.	8.09.1999.	28.11.2001.	14 uslova za start pregovora	22.4.2013	12.7.2005.	3.7.2006.
Savjet ministara (SM) usvaja direktivu o pregovorima	20.11.2000.	24.01.2000.	21.10.2002.	21.11.2005.	28.7.2013	3.10. 2005.	24.7.2006.
EK otpočinje pregovore	24.11.2000.	5.03.2000.	31.01.2003.	25. 11. 2005.	Oct 2013	/10.10.2005/ 7.11.2005	26.9 2006.
Parafiranje SSP	14.5.2001.	24.11.2000.	Februar 2006	4.12.2007	24.7.2014	7.11.2007	15.3.2007
POTPISIVANJE SSP I DEFINISANJE PLANA IMPLEMENTACIJE	29.10.2001. (6 godina)	9.04.2001. (10 godina)	12.6. 2006. (10 godina)	16.6.2008 (5 godina)	27.10.2015. (10 godina)	28.4.2008 (6 godina)	15.10.2007 (5 godina)
Na snazi Interim	1.03.2002.	1.06.2001.	1. 12. 2006	1. Jul 2008	1.1.2016.	*1.2.2009	1.1.2008.
Sprovođenje SSP	2003 - NPAA Nacionalni program za pridruživanje	2003 – NPAA za uskladj. zakonodavstv	5.7.2006 NP za sprovođ. SSP	AP za sprovođ. Privr.sporaz. /27.8.'08/	Nat. Strategy For EI till 2020	11.10.2008. NPI, godišnja revizija	NPI – 5.6. 2008 PPCG – od 2013
SSP na snazi	1.2.'05	1.4.'04	1.4.'09	1.6.2015,	1.4.2016.	1.9.2013.	1.5.2010.

Dinamika otvaranja tržišta i integracioni gep

Faze procesa stabilizacije I pridruživanja	Hrvatska	Makedonija	Albanija	BiH	Kosovo	Srbija	Crna Gora
OTVARANJE TRŽIŠTA	6 godina	10 godina	10 godina	5 godina	10 godina	6 godina	5 godina
	1.3.2008.	1.6.2011.	1.12.2016.	1.7.2013.	1.1.2016.	1.2.2015.	1.1.2013.
Stupanje SSP na snagu	1.2.'05	1.4.'04	1.4.'09	1.6.2015.	1.4.2016.	1.9.2013	1. 5. '10
SSP – plan perioda pune implementacije / <i>internal readiness</i> /	6 godina / Član 5, SSP	5+5 god. max / Član 5 SSP	5+5 god. max/ Član 5 SSP	6 god. / Član 8, SSP	10 godina	6 god. / Član 8, SSP	5 god. / Član 8, SSP
	1.2.2011.	1.4.2014.	1.4.2019.	/	1.4.2016.	18.6.2019.	1.5.2015.
Integracioni gep (Tržište se otvara – a zemlja još uvijek nije “unutrašnje spremna” i nema pristupnog ugovora)	9.12.2011.	Gep počinje od 2014	Gep počinje od 2019	Početak gepa – nije definisan	Tek počinje otvaranje tržišta	Gep počinje od 2019	Gep počinje od 2015
	Nema gepa						
GLAVNI IZAZOVI	Postpristupni apsorpcioni kapacitet za strukturne fondove	Pitanje imena, Grčka, politička kriza	Politički kriterijum	Funkcionalna država	Svi kriterijumi, AP o normalizaciji odnosa sa Srbijom	AP o normalizaciji odnosa sa Kosovom	23&24, Administrativni kapaciteti

“OPEN DOOR” POLICY?

EI PHASES	ALBANIA	BiH	MACEDONIA	MONTE NEGRO	SERBIA	KOSOVO*
SAA Signing	12.6. '06.	15.6.'08.	9.4.'01.	15.10.'07.	28.4.'08.	27.10.'15.
SAA Market opening	10 years – 2016 ✓	5 years - 2013 ✓	10 years – 2011 ✓	5 years – 2012✓	6 years – 2014✓	10 years (2026)
SAA Entry into force	1.4.'09	1.6.'15.	1.4.'04	1. 5. '10.	1.9.'13.	1.4.'16.
Submit application	28.4.'09.	15.2.'16.	22.3.'04.	15.12.'08.	19.12.'09.	
Candidate country	27.6.'14.	Questionnaire	9.12.'05.	17.12.'10.	1.3.'12.	
Accession negotiation	EC reccom. to open (2016-)!		EC reccom. to open (2005-..)!	29.6.'12. (28/3)	21.1.'14. (10/2)	
MAIN CHALLENGES	RULE OF LAW (AP for C 23 & 24, AP for Judiciary reform)					
	Political dialogue	Functionality of the state	Name issue (EL) and stability	Admin. Capac. Polit. dialogue	Dialogue Belgrade Pristine	
	ECONOMIC GOVERNANCE AND COMPETITIVENESS through structural economic reforms programme (ERP)					
	PUBLIC ADMINISTRATION REFORM (PAR)					

Fakultet političkih nauka

Međunarodni ekonomski odnosi – III dio

**14. EU
I CRNA GORA**

1. Faze procesa El Crne Gore

- **I faza - Evropska regionalna integracija EEZ sa SFRJ (1967-1991):** prvi odnosi SFRJ sa EEZ, 1967 Memorandum o odnosima, 1971 SFRJ je postala korisnik Opšte šeme preferencijala EEZ. Ova šema preferencijala se sastojala od kompletnog oslobađanja carina za industrijske proizvode i polufabrikate i djelimičnog oslobađanja za određene poljoprivredne proizvode (oko 310 tarifnih pozicija su u tom periodu bile pokrivena ovom šemom).
- **Prvi trgovinski sporazumi:** dva trgovinska aranžmana uslijedila su 1970. i 1973. godine, koji su predstavljali pravni okvir za jačanje ekonomske saradnje.
- **II faza obustave, blokade i sporog oporavka integracija (1991-2000)**
- **III faza predstavlja proces stabilizacije i pridruživanja:** u koji je kratko ušla SRJ, a od februara 2003. godine nastavila SCG (trogodišnja faza), te od juna 2006. Crna Gora, tako da ovu fazu možemo posmatrati u dva potperioda (do i nakon obnove crnogorske nezavisnosti).
- **IV faza - Pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji (2010 -**

2. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju EU i Crne Gore

I	Opšti principi	VI	Harmonizacija prava
II	Politički dijalog	VII	Pravosuđe i unutrašnji poslovi
III	Regionalna saradnja	VIII	Politike saradnje
IV	Slobodno kretanje roba	IX	Finansijska saradnja
V	Kretanje radnika, poslovni nastan, pružanje usluga, kapital	X	Institucionalne, opšte i završne odredbe

Crnogorski SSP potpisan je u Luksemburgu 15. oktobra 2012. godine, a stupio je na snagu 1. maja 2010. godine.

Trgovinski dio sporazuma počeo se primjenjivati od januara 2008. godine.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore i EU

- Studija izvodljivosti EK – 12.4.2005.
- Pregovaračka direktiva EU – 12.7.2005.
- Pregovaračka platforma CG, pregovarački tim, septembar 2005.g.
- Početak pregovora 10.10.2005. godine (u okviru SCG)
- Poslije 21. 05.2006. – nastavak pregovora EU i Crne Gore kao nezavisne države
- Redovno izvještavanje o pregovorima – Vlada, ka javnosti, ka parlamentu
- Parafiranje SSP – 15.3.2007.
- Potpisivanje SSP – 15.10.2007. Luksemburg

Struktura ispregovaranog SSP CG i EU

PREAMBULA

- I OPŠTI PRINCIPI (čl. 2-9);
- II POLITIČKI DIJALOG (čl. 10-13);
- III REGIONALNA SARADNJA (čl. 14-17);
- IV SLOBODAN PROTOK ROBA (čl. 18);
Poglavlje I: Industrijski proizvodi (čl. 19-23);
Poglavlje II: Poljoprivreda i ribarstvo (čl. 24-33);
Poglavlje III: Zajedničke odredbe (čl. 34-48);
- V PROTOK LJUDI, OSNIVANJE, PRUŽANJE USLUGA, KAPITAL;
Poglavlje I: Kretanje radnika (čl. 59-51);
Poglavlje II: Osnivanje privrednih društava (čl. 52-58);
Poglavlje III: Pružanje usluga (čl. 59-61);
Poglavlje IV: Tekuća plaćanja i protok kapitala (čl. 62-64);
Poglavlje V: Opšte odredbe (čl. 65-71);
- VI USKLAĐIVANJE ZAKONODAVSTVA, SPROVOĐENJE ZAKONA I PRAVILA O KONKURENCIJI (čl. 72-79);
- VII PRAVDA, SLOBODA I BEZBJEDNOST (čl. 80-87);
- VIII POLITIKE SARADNJE (čl. 88-114);
- IX FINANSIJSKA SARADNJA (čl. 115-118);
- X INSTITUCIONALNE, OPŠTE I ZAVRŠNE ODREDBE (119-139);
Zajednička deklaracija o članu 75 (intelektualna svojina);
Deklaracija o članu 75 (intelektualna svojina) (čl. 125 i čl. 127);

ANEKSI

- I Crnogorske carinske koncesije za industrijske proizvode iz EU (čl. 21) – Ia i Ib
- II Definicija proizvoda od mlade govedine - „baby beef“ proizvoda (čl. 26)
- III Crnogorske carinske koncesije za primarne poljoprivredne proizvode iz EU (čl. 27) – IIIa, III b i IIIc
- IV Koncesije EU za riblje proizvode iz Crne Gore (čl. 29)
- V Crnogorske koncesije za riblje proizvode iz EU (čl. 30)
- VI Finansijske usluge (definicije) (čl. 52)
- VII Intelektualna, industrijska i komercijalna prava svojine (čl. 75)

PROTOKOLI

1. Trgovina prerađenim poljoprivrednim proizvodima (čl. 25)
2. O uzajamnim preferencijalnim koncesijama za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli naziva vina, alkoholnih pića i aromatizovanih vina (čl. 28)
3. Definicija pojma „proizvodi sa porijeklom“ i metode administrativne saradnje (čl. 44)
4. Kopneni transport (čl. 61)
5. Državna pomoć u industriji čelika (čl. 73)
6. Uzajamna administrativna pomoć u carinskim pitanjima (čl. 99)
7. Mehanizmi za rješavanje sporova (čl. 130)
8. Opšti principi za učešće Crne Gore u programima Zajednice (čl. 132)

Dinamika otvaranja tržišta industrijskih proizvoda

INDUSTRIJSKI PROIZVODI	Lista I	Lista II		Lista III	
Industrija – koja obuhvata glave carinske tarife od 25 do 97 (6.905 pozicija, tj. roba , što čini 67,5% ukupnog broja roba u Carinskoj tarifi CG, kojih je bilo 10.229 u završnoj godini pregovaranja SSP-a)	Proizvodi koje CG ne proizvodi i/ili nijesu osjetljivi	Osjetljivi ne-poljoprivredni proizvodi (industrijski proizvodi)		Više osjetljivi ne-poljoprivredni proizvodi	
	6.632 proizvoda (96% ukupne industrijske tarife)	33 proizvoda, što čini 0,5% ukupnog broja ind. proizvoda		237 proizvoda, što čini 3,5% ukupnog broja ind. proizvoda	
		Dinamika smanjenja	Prosječna carina	Dinamika smanjenja	Prosječna carina
Početno stanje (2007)		100%	4%	100%	10,67%
Prva godina primjene Privremenog sporazuma (2008)	Potpuna liberalizacija u trgovini sa EU nakon stupanja Privremenog sporazuma	80%	3,2%	85%	9,07%
Druga godina (2009)		50%	2,0%	70%	7,47%
Treća godina (2010)		25%	1%	55%	5,87%
Četvrta godina (2011)		0%	0%	40%	4,27%
Peta godina (2012)		0%	0%	20%	2,13%
Šesta godina (2013)		0%	0%	0%	0%

Koncesije u industriji

- **LISTA 1 – (6.632 – 96%)** proizvodi za koje će se tržište liberalizovati **odmah** nakon potpisivanja Sporazuma, odnosno nakon stupanja na snagu Privremenog sporazuma (Interim Agreement), što se ostvarilo usaglašavanjem crnogorske carinske tarife u decembru 2006.godine sa evropskom (HS 2007);
- **LISTA 2 (ANEKS IA SSP) – (36 – 0,5%) MANJE OSJETLJIVI INDUSTRIJSKI PROIZVODI** – postepeno snižavanje carinskih stopa u naredne **tri godine** (prvo na nivo od 80%, zatim 50% i nakon toga 25%; 1.januara treće godine nakon stupanja na snagu Privremenog sporazuma, uvozne carine za i za ovu kategoriju industrijskih proizvoda će biti **ukinute**; (33 tarifne stavke – mermer i ukrasni kamen, drvni proizvodi, dijelovi obuće, proizvodi od aluminijuma, rashladni uređaji i neki industrijski proizvodi koji se ne proizvode u CG, ali su značajan budžetski prihod po osnovu carina, npr. mobilni telefoni, putnička vozila, rashladni uređaji i sl.). Carinska tarifa za ove robe je bila 7% i niža.
- **LISTA 3 (ANEKS IB SSP) – (237 – 3,4%) VIŠE OSJETLJIVI INDUSTRIJSKI PROIZVODI** – postepeno snižavanje carinskih stopa u narednih **pet godina** (237 tarifnih stavki, agroindustrija, drvoprerađivačarstvo, koža i obuća, proizvodi od kamena, papirna industrija, neki proizvodi od aluminijuma, tekstilna industrija i metaloprerađivačarstvo).

Dinamika otvaranja tržišta poljoprivrednih proizvoda

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI	Lista I	Lista II	Lista III
Poljoprivreda Glave carinske tarife 1-24 (3.324 pozicije, 32,5% ukupnog broja roba u Carinskoj tarifi CG, kojih je bilo 10.229 u završnoj godini pregovaranja SSP-a)	Proizvodi koje CG ne proizvodi i nijesu osjetljivi	Osjetljivi polj. proizvodi	Izuzetno osjetljivi proizvodi
	2.281 proizvod (68,6% ukupne poljoprivredne carinske tarife)	593 + 98 prerađevina (691 proizvod, 20,8% tarife poljoprivrednih)	342 + 11 poljopr. prerađevina (352 proizvoda, 10,6% tarife poljoprivrednih proizvoda)
Prva godina primjene Privremenog	Potpuna liberalizacija u trgovini sa EU nakon stupanja Privremenog sporazuma	80%	90%
Druga godina (2009)		60%	80%
Treća godina (2010)		40%	70%
Četvrta godina (2011)		20%	60%
Peta godina (2012)		0%	50%

Osnovni i preradjeni poljoprivredni proizvodi

LISTA 1 – proizvodi za koje će se tržište liberalizovati **odmah** nakon potpisivanja Sporazuma, odnosno nakon stupanja na snagu Privremenog sporazuma (Interim Agreement), jer CG nema interes da štiti carinskom zaštitom one sektore gdje nema proizvodnje; proizvodi iz ove kategorije su navedeni u **Aneksu IIIa i Protokolu 1 -aneks I**;

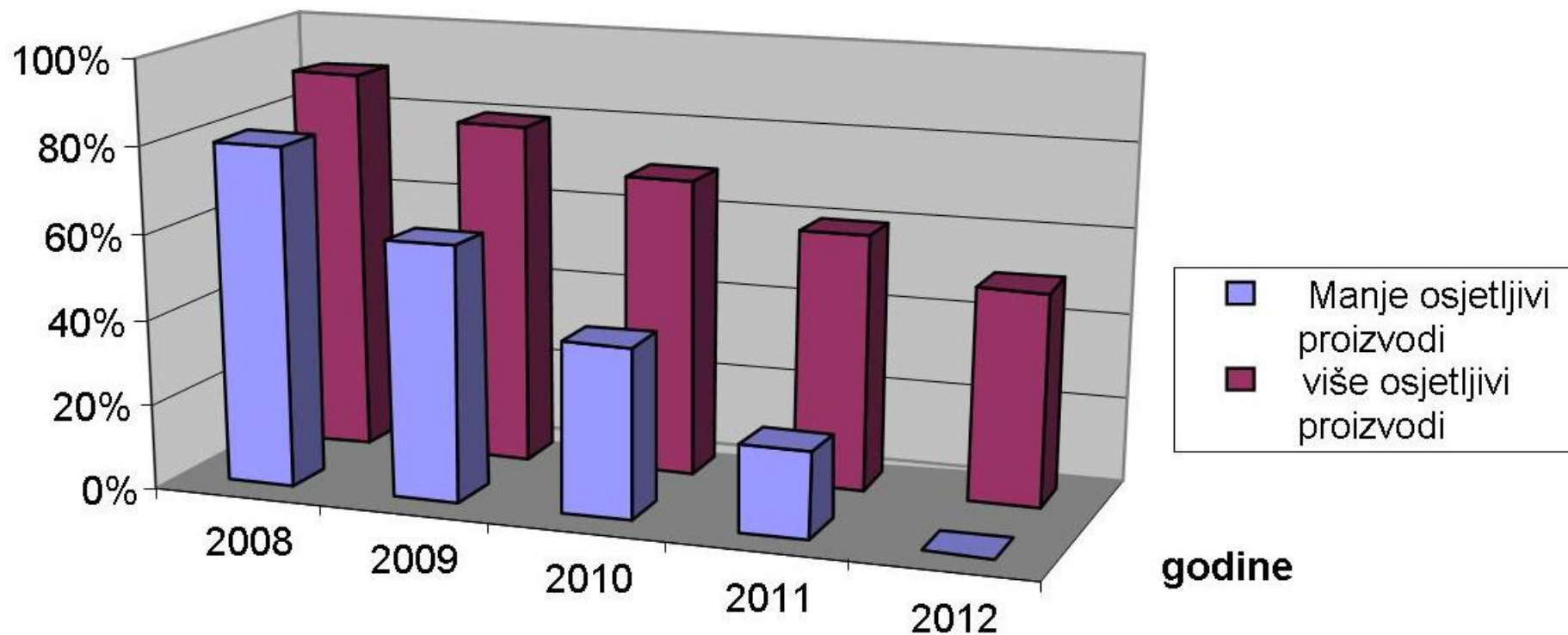
LISTA 2 – **osjetljivi proizvodi** - proizvodi za koje će se carinska zaštita progresivno eliminisati (smanjivati za po 20% godišnje) u narednih pet godina od stupanja na snagu privremenog sporazuma (2008-2012). **Od osnovnih poljoprivrednih proizvoda (Aneks IIIb)** na ovoj listi su: životinje za klanje (goveda, svinje i živina), svinjsko meso i masnoće, ostale partije živinskog mesa, surutka, jaja, ukrasno bilje i sadnice poljoprivrednog i šumskog bilja, od povrća: luk, šargarepa, mahunasto povrće, pečurke, od voća: smokve, agrumi, kupine, zatim kafa, pšenično brašno, prerađevine od voća i povrća, neka alkoholna pića, duvan. **Od prerađevina (Protokol 1 - aneks II, integralna tabela)** na ovoj listi su: konditorski proizvodi, neke vrste bezalkoholnih i alkoholnih pića, pivo, duvanski proizvodi.

LISTA 3 – **najosjetljiviji poljoprivredni proizvodi** - za koje će se u roku od narednih **pet godina** carinska zaštita smanjiti **do 50% postojećeg nivoa** do 2012.godine, tj. 10% godišnje u narednih 5 godina (koja pored *ad valorem* carinskih stopa uključuje i specifične stope - ranije prelevmani i sezonsku zaštitu), i na nivou od 50% carinske zaštite će ostati carina za ove proizvode sve do potpunog integrisanja na EU tržište, tj. do punopravnog članstva Crne Gore u EU.

LISTA 3 SADRŽI:

- **Osnovni poljoprivredni proizvodi (Aneks III c):** jagnjad za klanje, meso goveda svih kategorija, meso ovaca i koza svih kategorija, meso živine, soljeni i dimljeni proizvodi, mlijeko, pavlaka, jogurt, maslac i sir, med, krompir, paradajz, kupusnjače, krastavci, paprika i spanać, mandarine, grožđe, dinje i lubenice, jabuke, kruške, trešnje, višnje, kajsije, breskve, šljive, jagode, maline i kivi, maslinovo ulje i sve prerađevine o mesa.
- **Prerađeni poljoprivredni proizvodi (Protokol 1, Aneks II, integralna tabela)** : mlječni namazi i prirodna i mineralna voda.

Postepena liberalizacija osjetljivih i djelimična liberalizacija izuzetno osjetljivih poljoprivrednih proizvoda u crnogorskom SSP-u

KVOTE ZA VINO

- Na pregovorima je utvrđena i **kvota za vino (Protokol 2)**. Od strane Komisije je predložena kvota za bescarinski izvoz crnogorskog vina u iznosu od **16.000 hl** godišnje (tadašnji izvoz bio oko 3.000 hl), čime je omogućena asimetričnost u korist Crne Gore. Takođe, crnogorski pregovarački tim je ispregovarao znatno nižu kvotu za uvoz vina iz EU-25, koja iznosi 1500 hl prve godine nakon potpisivanja SSP-a, uz godišnje povećanje od 500 hl do maksimalno **3.500 hl**. Protokol 2 sadrži u Dodatku I listu svih zaštićenih naziva kvalitetnih (i stonih) vina u određenim regijama zemalja EU, koja imaju geografsku oznaku porijekla zaštićenu.
- Dodatna obaveza crnogorske delegacije je bila da se dostavi crnogorski predlog za **zaštićene geografske oznake porijekla** i da definiše Predlog zakona o vinu (regioni, sorte, geografske oznake i ostali bitni elementi za SSP). Regije iz kojih potiču kvalitetna vina u Crnoj Gori, a koje su se našle u ovom Dodatku su:
- **CRNOGORSKO PRIMORJE** (podregije: Boko-kotorska, Budvansko-barska, Ulcinjska i Grahovsko-nudolska) i
- **CRNOGORSKI BASEN SKADARSKOG JEZERA** (podregije: Podgorička₅₈ Crmnička, Riječka, Bjelopavlička i Katunska).

RIBE I RIBLJI PRIZVODI

- Vezano za utvrđivanje simetričnih **kvota za riblje proizvode (Aneksi IV i V)**, inicijalni obim kvote za izvoz konzervirane sardine sa 20 na 200 tona po stopi od 6% i inćuna sa 10 t na 200 t po stopi od 12,5%, uz mogućnost da se količina ove dvije vrste ribljih proizvoda nakon četvrte godine važenja SSP-a poveća na 250t, odnosno ukupno 500t (ukoliko u prethodnoj godini iskoristimo min 80% prethodno utvrdjene kvote). Stope za riblje proizvode biće snižene postepeno do 2012.godine na nivo 70% MFN.

- Utvrdjene su i **kvote za izvoz ribe** iz Crne Gore u EU na nivou od 20 t po stopi od 0% za: pastrmku, šarana, oradu i brancin (trout, carp, sea bream, sea bass; sardines, anchovies);

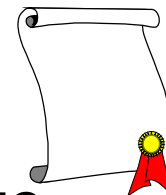
MLADA GOVEDINA

- Što se tiče **kvote za mladu govedinu (Aneks II)**, predstavnici EK su uvažili izložene argumente pregovaračkog tima i predložili kvotu za izvoz mlade junetine od **800t godišnje**, iako Crna Gora trenutno uopšte nije izvozila ovu kategoriju mesa u zemlje EU.
- bilo je potrebno ispuniti uslova za dobijanje tzv. izvoznog broja koji uključuje provjeru ispunjenosti EU standarda u našim klanicama i tehnološkim linijama).
- Prve **izvozne brojeve** crnogorske kompanije dobile su 2017. godine!
- U mesnoj industriji (Goranović, NK, Mesopromet, BP i Gradina Company, RO),
- ribarstvu (Rozafa doo, PG, Montefish, TV i Trio Mare, BR) i proizvodnji jaja i proizvoda od jaja (Rebra Commerce, HN, Ako Set, NK).

SPROVOĐENJE SSP – model “5 + 5”

U crnogorskom Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa EU dogovoreni su slijedeći rokovi:

- a) **TRANZICIONI PERIOD OD 5 GODINA** koji se odnosi na maksimalni vremenski period za postepeno otvaranje tržišta i uspostavljanje zone slobodne trgovine između Evropske unije i Crne Gore (2008-2012) , kao i
- b) **IMPLEMENTACIONI PERIOD OD 5 GODINA** koji se odnosi na punu implementaciju odredbi svih članova Sporazuma, nakon pune ratifikacije SSP u svih 27 Parlamentata država članica EU .
- Pošto je SSP stupio na snagu 1. maja 2010.godine, po procjeni EK, Crna Gora bi trebala da u potpunosti ispuni obaveze iz SSP do maja 2015.godine.
- U tom smislu, 2015.godina je u 2010.godini procijenjena od strane crnogorski institucija kao godina „unutrašnje spremnosti za članstvo Crne Gore u Uniji“.

ČLAN 72 SSP

UGOVORNE STRANE POTVRĐUJU VAŽNOST USKLAĐIVANJA POSTOJEĆEG ZAKONODAVSTVA U CRNOJ GORI SA ZAKONODAVSTVOM ZAJEDNICE, KAO I NJEGOVOG EFIKASNOG SPROVOĐENJA. CRNA GORA ĆE NASTOJATI DA OSIGURA **POSTEPENO USKLAĐIVANJE SVOJIH POSTOJEĆIH ZAKONA I BUDUĆEG ZAKONODAVSTVA S PRAVNIM PROPISIMA ZAJEDNICE** (ACQUIS. CRNA GORA ĆE OSIGURATI ADEKVATNU IMPLEMENTACIJU I SPROVOĐENJE POSTOJEĆEG I BUDUĆEG ZAKONODAVSTVA.

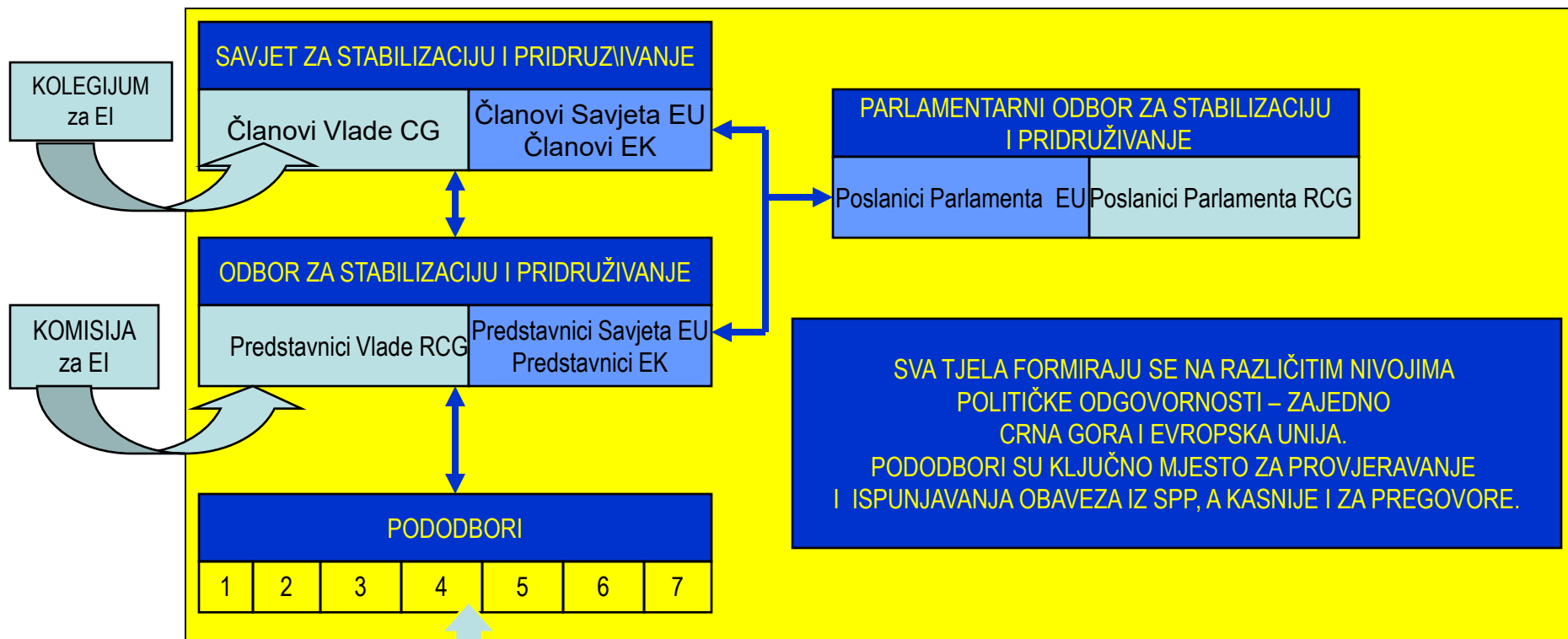
USKLAĐIVANJE ĆE ZAPOČETI DANOM POTPISIVANJA SPORAZUMA I POSTEPENO ĆE SE PROŠIRIVATI NA SVE ELEMENTE ACQUIS-A ZAJEDNICE IZ OVOG SPORAZUMA DO KRAJA TRANZICIONOG PERIODA UTVRĐENOG ČLANOM 8 OVOG SPORAZUMA (5 GODINA).

USKLAĐIVANJE ĆE, U RANOJ FAZI, BITI FOKUSIRANO NA OSNOVNE ELEMENTE ACQUIS-A KOJI SE ODOSE NA **UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE**, UKLJUČUJUĆI ZAKONODAVSTVO U OBLASTI **FINANSIJA, PRAVOSUĐA, SLOBODE I BEZBJEDNOSTI**, KAO I NA DRUGE OBLASTI TRGOVINE. U KASNIJOJ FAZI, CRNA GORA ĆE SE FOKUSIRATI NA OSTALE DJELOVE ACQUIS-A.

USKLAĐIVANJE ĆE SE SPROVODITI NA OSNOVU PROGRAMA O KOJEM ĆE SE DOGOVORITI EVROPSKA KOMISIJA I CRNA GORA.

CRNA GORA ĆE U DOGOVORU S EVROPSKOM KOMISIJOM DEFINISATI **MODALITETE ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA USKLAĐIVANJA ZAKONODAVSTVA I RADNJI KOJE TREBA PREDUZIMATI U VEZI S NJEGOVIM SPROVOĐENJEM.**

INSTITUCIONALNI MEHANIZAM ZA PRAĆENJE SPROVOĐENJA SSP-a

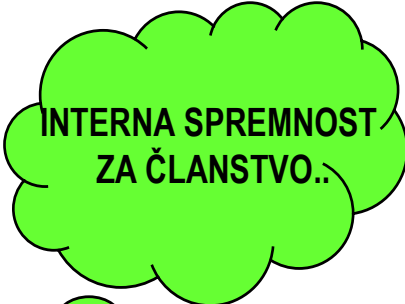
1. GEI - TRGOVINA, INDUSTRIJA, CARINE I POREZI
2. GEI - POLJOPRIVREDA I RIBARSTVO
3. GEI - UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE I KONKURENCIJA
4. GEI - EKONOMSKA I FINANSIJSKA PITANJA I STATISTIKA
5. GEI - PRAVDA, SLOBODA, BEZBJEDNOST I MIGRACIJE
6. GEI - INOVACIJE, TEHNIČKI RAZVOJ I SOCIJALNA POLITIKA
7. GEI - SAOBRAĆAJ, ŽIV. SREDINA, ENERGETIKA I REGIONALNI RAZVOJ

Kasnije je dodat i PAR odbor !

Struktura / nadležnosti Grupe za EI - GEI odgovaraju zajedničkim PODODBORIMA za praćenje implementacije SSP (danas su to radne grupe za pregovaračka poglavlja!

EFIKASNOST

Krenimo !

SSP sprovođenje (5)
1.5.2010.-1.5.2015.

EVOLUTIVNOST

2007
- USTAV
- SSP

2009 -2010
- SSP ratifikacija
- Vizna liberalizacija
- KANDIDATURA

www.EU2017.mt

2006
OBNOVA NEZAVISNOSTI
(trasiranje EI puta)

2008 – Privremeni sporazum
- NPI 2008 - 2012
- Zahtjev za članstvo u EU

2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017...
Odluka, datum - 29.6.2012 – pristupni pregovori..

Potencijalni kandidat, kandidat, pregovori...

- Potpisivanje SSP - 15. oktobar 2007. Luksemburg
- Privremeni sporazum stupa na snagu - 1. januar 2008. (SSP na snazi d 1.5.2010.)
- Podnošenje zahtjeva za članstvo u EU – 15. decembar 2008.
- Odluka Savjeta EU o početku postupka za dobijanje pozitivnog mišljenja „Avis“- a, 23. april 2009.
- EK šalje **UPITNIK** - 22. jula 2009.godine (EK potroši 2-3 mjeseca za pripremu upitnika).
- **Priprema odgovora od strane Crne Gore.** Vrijeme za pripremu odgovora zavisi od prethodne pripremljenosti države, ali je svakoj državi do sada za kvalitetne i jasne odgovore trebalo najmanje **4 mjeseca** (uključujući i prevod na engleski jezik). **Odgovori** na 2178 pitanja predati su 9 decembra 2009.godine.
- **Zatim država potencijalni kandidat odgovara na dodatna pitanja.** Za dodatne odgovore i prevod na engleski jezik je potrebno minimum **4 nedjelje**. Dodatna pitanja (673) su stigla 1. marta 2010.godine, a na njih je **odgovoreno** do 12. aprila 2010.godine. Ukupno **2.851 pitanje**. Odgovori su pripremljeni na oko 6.000 strana, kog su pratile i 11.000 strana različitih aneksa (zakoni, strategije) – ukupno oko 17.000 strana teksta (www.upitnik.gov.me) U medjuvremenu, Crnu Goru su posjetili eksperti u **10 misija** i analizirali kapacitete naših institucija na terenu.
- **Evropska komisija nakon dobijanja ispunjenog upitnika počinje sa radom na mišljenju - „AVIS“-u.** Komisija za vrijeme pripreme mišljenja šalje dodatna pitanja i traži dodatna objašnjenja. Nakon sprovedenog projekta Upitnik, posjete ekspertskih misija, svih sastanaka odbora za praćenje implementacije SSP, Evropskoj komisiji treba najmanje **4-6 radnih mjeseci** za pripremu mišljenja.
- **Evropska komisija priprema (pozitivno) MIŠLJENJE – 9. novembar 2010.godine,** i šalje ga, preko Savjeta ministara (GAC), prema Savjetu EU.
- **Savjet (ministara) EU** takođe razmatra mišljenje EK i preporučuje Evropskom savjetu da podrži odluku o dodjeljivanju statusa kandidata.
- Na osnovu pozitivnog mišljenja – Avis-a, **Savjet odlučuje o tome da CG dobije STATUS KANDIDATA**, tj. da postane kandidat za članstvo u EU. **17. decembra 2010. godine.**
- 9.12.2011. Savjet donosi **USLOVNU ODLUKU O OTPOČINJANJU PRISTUPNIH PREGOVORA** sa CG u junu 2012
- 26.6.2012. Savjet usvaja odluku, koji 29.6.2012. potvrđuje Evropski savjet – o početku pristupnih pregovora sa CG
- **Prva MVK 29.6.2012**

Uslovna politička odluka o početku pristupnih pregovora

- Savjet EU, **9. decembra 2011. godine**, donio je uslovnu odluku da se počnu pristupni pregovori sa Crnom Gorom, uz uslov da:
- Crna Gora ostvari **dodatni progres u reformama i procesu sprovođenja zakona**, posebno u oblastima osnovnih prava i pravosudne reforme, kao i u oblasti pravde slobode i bezbjednosti;
- da o ostvarenom progresu EK pripremi **(proljećni) izvještaj** i da ga nakon toga razmotri Savjet (ministara) i donese odluku o tome da li je Crna Gora zaista spremna da počne pristupne pregovore u junu 2012. godine;
- da u međuvremenu EK bez odlaganja počne pripremu **Zajedničkog pregovaračkog okvira** država članica za buduće pristupne pregovore sa Crnom Gorom;
- da istovremeno Crna Gora pripremi svoj **pregovarački tim i pregovarački okvir**;
- da **multilateralni/eksplanatorni skrining** počne bez odlaganja već u prvoj polovini 2012. godine, prije formiranja Međuvladine konferencije (koja je planirana za jun 2012. godine);
- Crna Gora je, na prijedlog EK, prihvatila da **prvo počne pregovore u poglavljima 23** (Pravosuđe i osnovna prava) i **poglavljju 24** (Pravda, sloboda i bezbjednost).

NEGOTIATING POSITIONS are official documents whereby Montenegro has committed itself to adopt and implement the acquis. They comprise:

- **an introductory part** with a summary of the negotiating position: Montenegro's requests for transitional periods, the situation regarding a particular chapter at the time of preparation of the negotiating position, the degree of harmonisation with the acquis and assessment of the institutional capacity for implementation of the harmonised legislation;
- **a justification**, which provides a more detailed description of the situation regarding a particular chapter and the existing legislation, outlines the process of harmonisation with the acquis, provides a detailed justification of any requests for transitional periods and derogations and defines the institutional framework for implementing the harmonised legislation; and
 - **annexes** (if required – timetables, analyses, additional information).
- **Transitional periods (for C27..)**
 - are requested by candidate-countries for harmonisation with the acquis after the anticipated accession date
 - have to be clearly defined in terms of goals and time
 - must be convincing and well grounded, and
 - can also be requested by the EU.
- **Derogations** are requested by candidate-countries seeking a permanent derogation from the acquis, and are granted only in exceptional cases **(for use of EURO..C17)**
- If the European Union institutions require any additional information concerning the submitted negotiating positions, Montenegro prepares **additional clarifications**.

Otvaranje pristupnih pregovora sa EU: jubilarna markica i logo pristupnih pregovora

Otvaranje pristupnih
pregovora
29. jun 2012

Logo pristupnih pregovora
9. maj 2012. godine

me4 eu
eu4 me
ja za evropu evropa za mene

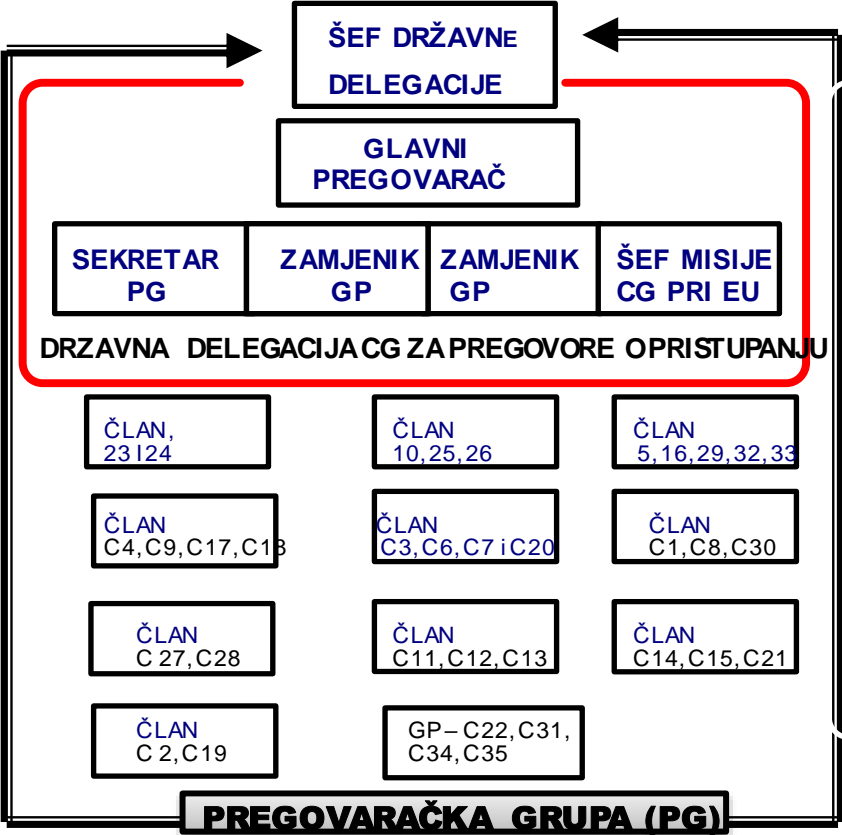
**“STARA”
PREGOVARAČKA
STRUKTURA**

**VLADA
Crne Gore**

**KOLEGIJUM
za pregovore**

**SAVJET za
vladavinu prava
(C23 & C24)**

**SKUPŠTINA
CRNE GORE**

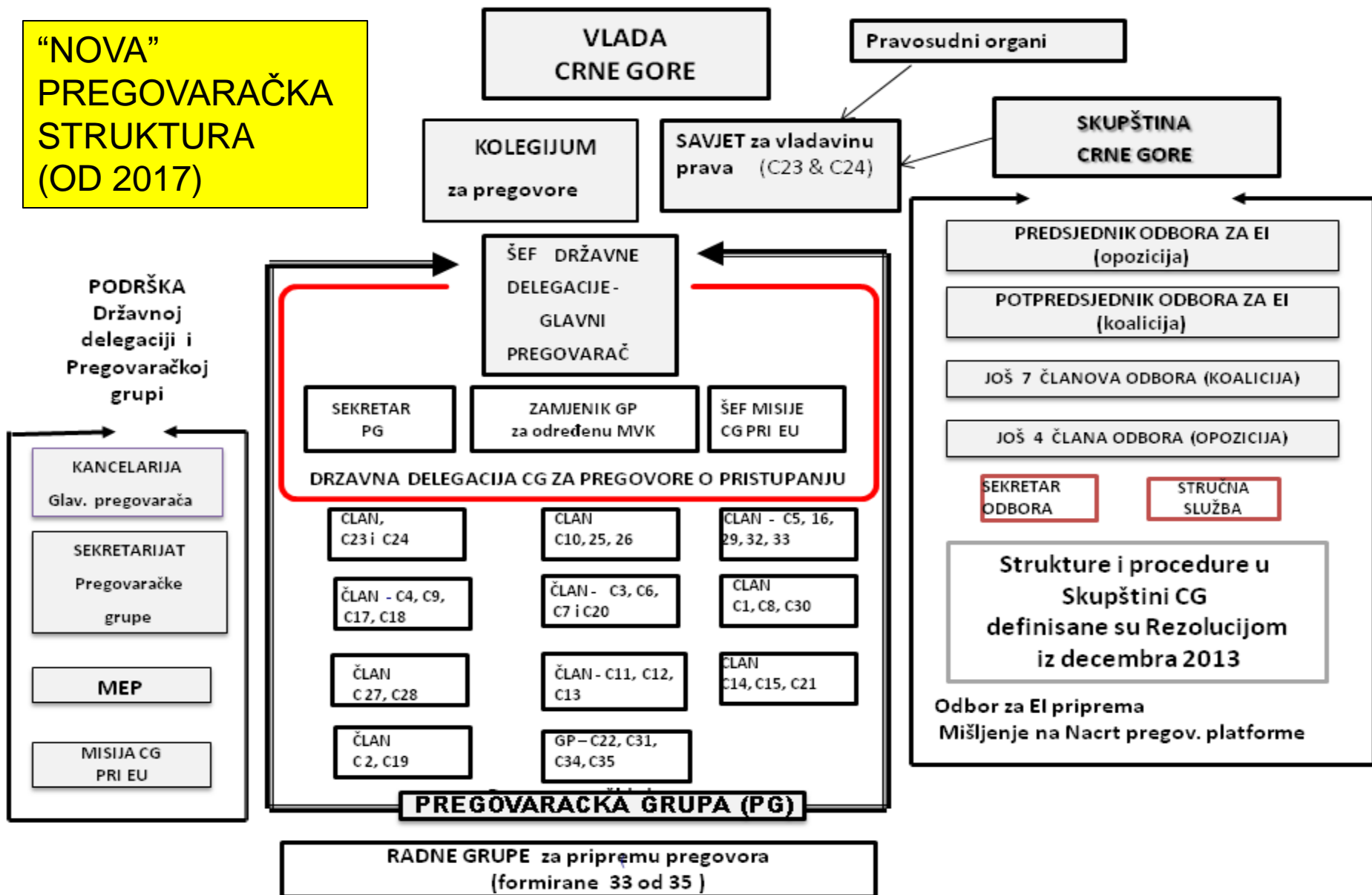

**Radne grupe za pripremu pregovora formirane
(33 od 35)**

- u RG ulaze i predstavnici NVO, PKCG i crnogorskih univerziteta;
- u PG mogu savjetodavno biti uključeni vanjski stručnjaci za pojedine oblasti.

**“NOVA”
PREGOVARAČKA
STRUKTURA
(OD 2017)**

- u RG ulaze i predstavnici NVO, PKCG i crnogorskih univerziteta
- u PG mogu savjetodavno biti uključeni vanjski stručnjaci za pojedine oblasti

Pregovaračku strukturu Crne Gore za pregovore sa EU čine:

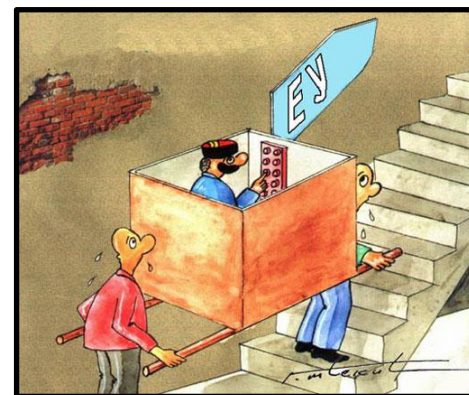
- **Kolegijum** za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji;
- **Državna delegacija** Crne Gore za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji;
- **Savjet za vladavinu prava** (Savjet);
- **Pregovaračka grupa** za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji;
- **Radne grupe** za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji po pojedinim poglavljima pregovora – pravne tekovine EU;
- **Kancelarija glavnog pregovarača** za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji i
- **Sekretarijat** Pregovaračke grupe.

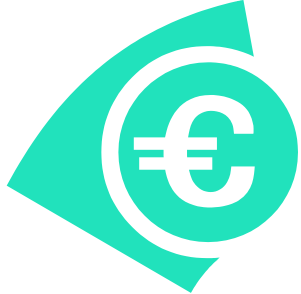

Zajednički pregovarački okvir EU...

Pregovori o pristupanju
Crne Gore u EU
MVK 29.6.2012.

- **Politika uslovljenosti:** Crna Gora treba da preuzme aktivnosti kako bi se riješili svi **granični sporovi** shodno principima mirnog poravnjanja sporova, a u skladu sa Poveljom UN i UN konvencijom o zakonu na moru, uključujući i, ako je neophodno, obavezujuću nadležnost Međunarodnog suda pravde
- **Politika uslovljenosti u vezi sa SSP-om i Mišljenjem EK:** Ispunjavanje obaveza po SSP-u, kao i progres ostvaren u oblastima u kojima su prisutne slabosti (oblasti identifikovane u sedam političkih prioriteta) veoma su važni za normalan tog pregovaranja

...Poglavlje 17 otvoriti kasnije...

- **Euro:** Činjenica da Crna Gora koristi euro kao jedino zakonsko sredstvo plaćanja, i da je, stoga, bez standardnih instrumenata monetarne politike, čini da je fiskalna politika ostavljena kao glavni instrument (tačka 15).
- **Upotreba eura u Crnoj Gori, kao odluka crnogorskih vlasti u izuzetnim okolnostima, potpuno je različita od članstva u Eurozoni.**
- **To pitanje biće razmotreno tokom pregovora.**
- **Crna Gora će učestvovati u EMU kroz pristupanje kao DRŽAVA ČLANICA SA DEROGACIJOM (IZUZEĆEM) i pridružiće se eurozoni slijedeći odluku Savjeta u vezi sa tim,** kao rezultat ocjene ispunjenosti neophodnih uslova. Preostala pravna tekovina u ovoj oblasti u potpunosti će se primjenjivati od dana pristupanja.
- Izvedeno, može se zaključiti da ovo pitanje ostaje i dalje osjetljivo za države članice i da **poglavlje 17- ekonomska i monetarna politika, nije na listi prioriteta za rano otvaranje u pregovorima.**

III. THE LONGEST PROCEDURE (OPENING AND CLOSING BENCHMARKS FOR THE NEGOTIATIONS ON A SPECIFIC CHAPTER, AND INTERIM BENCHMARKS):

Explanatory screening **March 2012** → Bilateral screening → The EC prepares a **SCREENING REPORT** and recommends **OPENING BENCHMARKS FOR THE CHAPTER (ACTION PLANS)** to the Council → The EC performs monitoring, and when the Candidate Country meets the requirements, it drafts **THE OPENING BENCHMARK ASSESSMENT REPORT – OBAR** and submits it to the Council (*početak avgusta 2013*)

↓
The Council notes that the Opening Benchmarks have been met and invites the Candidate Country to submit its **NEGOTIATING POSITION** (*oktobar 2013*)

↓
The Candidate Country submits it and the EC prepares a **Draft EU Common Position** on the basis of the above Negotiating Position and recommends **the interim benchmarks** → The Council adopts the **EU COMMON POSITION AND INTERIM BENCHMARKS** and convenes an Intergovernmental Conference (*18. decembar 2013*)

↓
Chapter is opened and interim benchmarks are taken note of at the Intergovernmental Conference → To be followed by the holding of Negotiating Conferences and **technical consultations with the Mission (JLS sub-committee, 6 month reporting, per-view missions, composite report for progress report in July...)**

↓
The EC monitors the development and when **interim benchmarks are fulfilled**, it recommends the Council to invite the Candidate Country to submit an **INTERIM NEGOTIATING POSITION**

↓
The Council endorses the EC recommendation and invites the Candidate Country to submit its **Interim Negotiating Position**

↓
On the basis of which the EC draws up an **INTERIM DRAFT EU COMMON POSITION** and recommends **CLOSING BENCHMARKS** → The Council agrees

↓
The EC performs monitoring, and when it assesses that the Closing Benchmarks have been fulfilled, it draws up and submits to the Council a **DRAFT FINAL EU COMMON POSITION** and recommends temporary closure

↓
The Council agrees and convenes the Intergovernmental Conference

↓
The Intergovernmental Conference (temporarily) closes the chapter

↓
The EC performs monitoring and submits **semi-annual reports to the Council**

↓
Just before accession, the EC submits its **FINAL REPORT on Accession Negotiations**

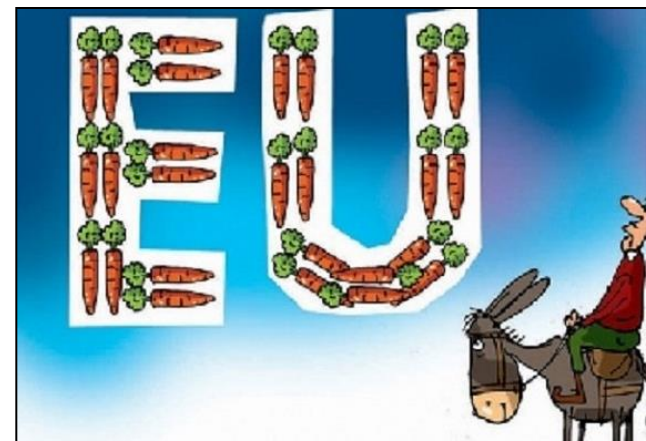
NEW RULES

...Suspendivna klauzula

- **Suspendivna klauzula:** U slučaju ozbiljnih i upornih kršenja **vrijednosti na kojima počiva Unija**, EK će, na sopstvenu inicijativu ili na zahtjev treće strane (države članice) preporučiti suspendivnu pregovora i predložiti uslove za eventualno nastavljanje.
- Savjet će odlučiti kvalifikovanim većinom o takvoj preporuci, da li da suspenduje pregovore i kako da ih ponovo nastavi, nakon što čuje argumente Crne Gore.
- Države članice će učestvovati na Međuvladinoj konferenciji u skladu sa odlukom Savjeta, bez prejudiciranja opšteg zahtjeva za jednoglasnošću

Pregovaračka pozicija CG

- EU članstvo kao ključni spoljnopolitički prioritet
- Posvećenost rješavanju bilateralnih graničnih sporova
- Usklađivanje politika i sporazuma (koordinacija spoljne politike)
- Prihvatanje novih pravila pregovora za C23 & C24
- Euro, CG svjesna da će pristupanje EA uslijediti nakon pristupanja EU
- Jačanje konkurentnosti CG ekonomije
- Zajedničko tržište i 4 ekonomske slobode – postepeno uklanjanje svih barijera
- Jačanje administrativnih kapaciteta...
- CG treba da bude ravnopravna država članica EU jednom kad pristupi
- Službeni jezik – upotreba crnogorskog kao službenog jezika unutar institucija EU – doprinos obogaćivanju kulturne raznolikosti Unije
- Prelazna razdoblja gdje bude potrebno
- Posebno zahtjevna pitanja, po ocjeni CG biće:
 - 23 & 24
 - Poljoprivreda i ruralni razvoj; ribarstvo;
 - Zaštita životne sredine; Energetika; Transport;
 - Regionalna politika;
 - Industrija (njeno osavremenjivanje i restrukturiranje);

Proces donošenja pregovaračkih dokumenata

RADNA GRUPA

Izrađuje nacrt dokumenta, uz koordinaciju podoblasti

PREGOVARAČKA GRUPA

Ekspertski nivo, razmatra nacrt, daje sugestije za unapređenje (može vratiti na doradu), i konačno usvaja dokument

KOLEGIJUM ZA PREGOVORE

Politički nivo, PV, svi PPV, MEP koji je po f-ji glavni pregovarač

ODBOR ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, politički nivo, predsjedava opozicija, razmatra nacrt dokumenta, daje sugestije na unapređenje, može tražiti pojašnjenje, ali ne može zaustaviti proces donošenja pregovaračkih dokumenata

VLADA CRNE GORE, razmatra i usvaja

Tok pregovora (1)

- Pregovori o pristupanju su pregovori o uslovima pod kojim država kandidat pristupa Evropskoj uniji i njenim osnivačkim ugovorima, a koji se nakon završetka pregovora utvrđuju međunarodnim ugovorom između država članica Evropske unije i države kandidata, tzv. **Ugovorom o pristupanju.**

Tok pregovora (2)

- Proces analitičkog pregleda zakonodavstva (eksplanatorni, tj. multilateralni, te bilateralni skrining)
- Podnijeti izvještaji EK, koje je usvojila Radna grupa za proširenje, pa Savjet
- Održava se prva međuvladina konferencija na kojoj se otvaraju pregovori – 29.6.2012.
- Slijede naredne međuvaldine konferencije (MVK) na kojima se otvaraju i zatvaraju pregovaračka poglavlja

- Za svako pregovaračko poglavlje **Radna grupa za proširenje** (COELA) raspravlja o Izvještaju EK o analitičkoj ocjeni usklađenosti Crne Gore u konkretnoj oblasti; a **Savjet konačno odlučuje** o spremnosti za otvaranje odgovarajućeg poglavlja i eventualnim mjerilima za njegovo otvaranje;
- Ako su postavljena **mjerila za otvaranje**, Crna Gora ih ispunjava, EK ocjenjuje, a Savjet EU potvrđuje;
- Vlada Crne Gore priprema **pregovaračku poziciju**, dostavlja je Skupštinskom Odboru za evropske integracije na mišljenje, konačno utvrđuje i dostavlja Komisiji;
- Komisija izrađuje **Nacrt pregovaračke pozicije EU**, ispred država članica, što koordinira Generalni direktorat za susjedsku politiku i pregovore o proširenju; Radna grupa za proširenje Savjeta raspravlja o Nacrtu pregovaračke pozicije, što zatim ide na Komitet stalnih predstavnika (Coreper II*), dok konačno Savjet usvaja **Zajedničku pregovaračku poziciju EU** za otvaranje poglavlja na Međuvladinoj konferenciji;
- Poglavlja se otvara na Međuvladinoj konferenciji (MVK);
- Ako su postavljena **mjerila za zatvaranje**, Crna Gora ih ispunjava, Komisija ih ocjenjuje, a Savjet potvrđuje;
- Privremeno zatvaranje poglavlja na MVK; Neophodno je zatvoriti sva poglavlja, gdje se poglavlja 23 i 24, zajedno sa poglavljima 34 i 35 – zatvaraju na kraju pregovora;

• *Komitet stalnih predstavnika Vlada država članica EU.

- **Postizanje spremnosti za preuzimanje obaveza iz članstva** (ocjena)
- **Finalni pregovori o finansijskom aranžmanu** („finansijska koverta” za Crnu Goru – određivanje maksimalnog nivoa prenosa iz strukturnih fondova EU i dinamika pristupa, dogovoreni finansijski paket za direktna plaćanja, ruralni razvoj, privremeni finansijski instrumenti)
- **Definisanje pozicije CGu institucijama EU i finansijske obaveze CG** (nacionalna kontribucija, upisani kapital za EIB, razvojna pomoć, itd.);
- **Definisanje obaveza koje zemlja mora da ostvari tokom procesa ratifikacije ugovora;**
- **Potpisivanje Ugovora o pristupanju** (Accession Treaty), država kandidat postaje „zemlja pristupnica” (Acceding Country);
- Nakon potpisivanja Ugovora o pristupanju država počinje učestvovati u radu tijela Savjeta EU i Evropskog parlamenta - kao aktivni posmatrač;
- **Ratifikacija Ugovora o pristupanju u Skupštini Crne Gore** (ili drugi oblik potvrđivanja Ugovora o pristupanju, npr. referendum, ako tako odluči Skupština)
- **Saglasnost Evropskog parlamenta, podnošenje instrumenata o ratifikaciji od strane nacionalnih parlamenata država članica EU o Ugovoru o pristupanju Crne Gore u EU**
- **Odluka Savjeta EU o članstvu Crne Gore u EU** (**jednoglasnost**);

MJERILA !

- Poglavlja 25. Nauka i istraživanje i 26. Obrazovanje i kultura, otvorena su bez posebnih mjerila i privremeno zatvorena istoga dana.
- Značajan broj pregovaračkih poglavlja otvoren je bez **mjerila za otvaranje poglavlja**, dok su za svaka od njih odmah definisana **mjerila za zatvaranje poglavlja**.
- **Najsloženiji model pregovaranja** je predviđen za poglavlja vladavine prava (23 i 24), koja se otvaraju akcionim planom (mjerilo za otvaranje), sprovode u prvoj fazi kroz ispunjavanje **privremenih mjerila** sadržanih u Akcionom planu, a u određenoj fazi dobijaju se konačna, zatvarajuća mjerila, pa se njihovim ispunjavanjem stižu uslovi da se i ova poglavlja zatvore. Svu složenost ovog modela pregovora možemo prikazati i hronološki na primjeru našeg pregovaračkog procesa:

Održane međuvladine konferencije u okviru procesa pristupnih pregovora

MVK	Datum	Pregovaračko poglavlje	Broj otvorenih/zatvorenih poglavlja
1. Prva MVK - svečano otvaranje pregovora	29.6.2012		
2. Druga MVK na ministarskom nivou	18.12.2012	25	1/1
1.Prva konferencija sa CG na nivou zamjenika	15.4.2013	26	2/2
3. Treća MVK na ministarskom nivou	18.12.2013	23, 24, 5, 6, 20	7/2
2.Druga konferencija sa CG na nivou zamjenika	31.3.2014	7, 10	9/2
4. Četvrta MVK na ministarskom nivou	24/6/2014	4,31,32	12/2
5. Peta MVK na ministarskom nivou	16.12.2014	18,28,29,33	16/2
3. Treća MVK na nivou zamjenika	29.3.2015.	16, 30	18/2
6. Šesta MVK na ministarskom nivou	22.06.'15	9,21	20/2
7. Sedma MVK na ministarskom nivou	21.12.'15.	14,15	22/2
4. Četvrta MVK na nivou zamjenika	28.06.2016.	12,13	24/2
8. Osma MVK na ministarskom nivou	13.12.2016.	11, 19	26/4
9. Deveta MVK na ministarskom nivou	20.06.2017.	Otv. C1, C22/ Zatvoreno - C 30	28 otv. /3 zatv.
10. Deseta MVK na ministarskom nivou	11.12.2017.	C2, C3	30 otv. / 3 zatv.

	PREGOVARAČKO POGLAVLJE	MJERILA (za otvaranje poglavlja, OM ili tranziciona mjerila - TM)	Otvoreno / Zatvoreno	Mjerila za zatvaranje (ZM)
25	Nauka i istraživanje (privremeno zatvoreno)	Ne	18.12.'12	/
26	Obrazovanje i kultura (privrem. zatvoreno)	Ne	15.4.'13	/
23	Pravosuđe i osnovna prava (Mjerilo za otvaranje – Akcioni plan sa 45 TM za srednji rok)	Mjerilo za otvaranje - AP 45 TM	18.12.13	45 TM
24	Pravda, sloboda i bezbjednost (Mjerilo za otvaranje – AP sa 38 TM, srednji rok)	Mjerilo za otvaranje - AP 38 TM	18.12.13	38 TM
20	Preduzetništvo i industrijska politika	Ne	18.12.13	1
5	Javne nabavke	Ne	18.12.13	3
6	Pravo privrednih društava	Ne	18.12.13	4
7	Zaštita intelektualne svojine	Ne	31.03.14	4
10	Informaciono društvo i mediji	Ne	31.03.14	2
4	Slobodan protok kapitala	Ne	24.6.'14	3
31	Spoljna, bezbjednosna i odbrambena politika	Ne	24.6.'14	1
32	Finansijska kontrola	Ne	24.6.'14	4
18	Statistika	Ne	16.12.'14.	2
28	Zaštita potrošača i zdravlja	Ne	16.12.'14.	3
29	Carinska unija	Ne	16.12.'14.	2
33	Finansijske i budžetske odredbe	Ne	16.12.'14.	1
16	Porezi	Ne	29.03.'15.	3
30	Vanjski odnosi	Ne	29.03.'15./ 20.06.2017.	1
9	Finansijski servisi	Ne	22.06.'15	5
21	Tran-evropske mreže	Ne	22.06.'15	3
14	Saobraćajna politika	Ne	21.12.'15.	3
15	Energetika	1	21.12.'15.	4
12	Bezbjednost hrane, veter. i fitos. politika	3	28.06.2016.	3
13	Ribarstvo	1	28.06.2016.	2
11	Poljoprivreda i ruralni razvoj	1	13.12.2016.	2
19	Socijalna politika i zapošljavanje	1	13.12.2016.	3
1	Slobodan protok roba	3	20.06.2017.	4
22	Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata	1	20.06.2017.	6
2	Sloboda kretanja radnika	0	11.12.2017.	3
3	Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga	1	11.12.2017.	4
	Ukupno: Jun 2012 – Decembat 2017		30/ 3	76 ZM & 83 TM

Strategy?

CROATIA - 5 years, 9 months														MONTENEGRO, 5 years, 6 months														83+			
3.X'05		2006		2007		2008		2009		2010		30.VI11	69 mj. preg	OB	CB	29.6 '12		2013		2014		2015		2016		2017		OB+ IB	CB		
UK	AT	FI	DE	PT	SL	FR	CZ	SV	ES	BE	HU	po poglavlju:			DK	CY	IE	LT	GR	IT	LV	LU	NL	SK	MT	EE					
25	20.X	12.VI											1	3	4	23	26.III		18.XII	PREGOVORI										45	
26			11.XII										1		1	24	28.III		18.XII	NEGOTIATIONS										38	
20			21.XII	PREGOVORI				25.VII						19		6	25	26.VII	18.XII												
17			21.XII	NEGOTIATIONS				19.XII						24	2	3	26	26.VII		15.IV											
29			21.XII					2.X						32	2	3	5			18.XII											3
7			29.II				19.XII						18		4	6			18.XII											4	
10			26.VI				19.XII						18		2	20			18.XII											1	
6			26.VI					2.X					24	4	4	7				31.III										4	
18			26.VI					2.X					24		5	10				31.III										2	
9			26.VI					27.XI					25		3	4				24.VI											3
3			26.VI					21.XII					26	1	3	31		27.VI		24.VI										1	
32			26.VI							27.VII			37	4	3	32				24.VI										4	
30				12.X			30.X						10		3	18				16.XII										2	
21				19.XII				2.X					19		4	28				16.XII										3	
28				12.X				27.XI					23		4	29				16.XII										2	
33				19.XII							30.VI		42		3	33				16.XII										1	
15						21.IV		27.XI					19		1	16					29.III									3	
14						21.IV			5.XI				28		2	30				29.III				20.VI						1	
2						17.VI		2.X					13	1	2	9					22.VI									5	
19						17.VI		21.XII					15		1	21					22.VI									3	
1						25.VII			19.IV				21		1	14						14.XII								4	
5						19.XII			30.VI				18	1	7	15					14.XII							1	3		
16								2.X	30.VI				8	3	10	12						28.VI						3	3		
12								2.X		27.VII			10	1	6	13						28.VI						1	2		
4								2.X		5.XI			13			11							13.XII						1	2	
24								2.X		22.XII			14			19							13.XII						1	3	
11								2.X			19.IV		18	1	4	1									20.VI				3	4	
22								2.X			19.IV		18		4	22									20.VI				1	6	
27									19.II	22.XII			10		3	2														3	
13									19.II		6.VI		16		1	3														4	
31									30.VI	22.XII			6		1	27														1	
8									30.VI		30.VI		12		5	17														2	
23		18.X							30.VI		30.VI		12		1	8														5	
34										5.XI			1			34															
35											30.VI		1			35															
In	0/0	1*1	4*1	7*0	4*0	4*0	2*5	0*0	6*10	5*3	1*8	1*7	596	23	104		0/0	1/1	2/2	5/0	5/0	4/0	4/0	2/0	2/0	2/0	2/1	2/0	20	76	
total	0/0	1*1	5*2	12*2	16*2	20*2	22*7	22*7	28/17	33*20	34*28	35*35	596/35=17mj	u11	u31		0/0	1/1	2/2	7/2	12/2	16/2	20/2	22/2	24/2	26/2	28/3	30/3	u 11	u 26	

Poglavlja koja još nisu otvorena, sa pregledom mjerila (11.12.2017.)

	POGLAVLJE	Status do predaje pregovaračke pozicije	MJERILO ZA OTVARANJE(OB)
			√ - OB ispunjen
27	Životna sredina	Izveštaj o ispunjenju OB	Da (1) √
17	Ekonomska i monetarna unija	Izveštaj o ispunjenju OB	Da (2) √
8	Konkurencija	Rad na OBs	Da (5)
34	Institucije		Ne
35	Ostalo		Ne

Slijedeće faze procesa EI

- **pregovori se vode po svim poglavljima Acquis-a** (33 poglavlja se pregovaraju, 2 ostaju za kraj (odnos sa institucijama EU i ostala pitanja) - dok se sve privremeno ne zatvori!
 - **Postizanje spremnosti za preuzimanje obaveza iz članstva**
 - **Finalni pregovori o finansijskom aranžmanu**
 - **Potpisivanje Ugovora o pristupanju** (Accession Treaty)
 - **Ratifikacija Ugovora o pristupanju u Skupštini Crne Gore** (ili drugi oblik potvrđivanja Ugovora o pristupanju, npr. referendum, ako tako odluči Skupština)
 - **Saglasnost Evropskog parlamenta, podnošenje instrumenata o ratifikaciji od strane nacionalnih parlamenata država članica EU o Ugovoru o pristupanju Crne Gore u EU**
 - **Odluka Savjeta EU o članstvu Crne Gore u EU**

Challenges ahead:

- PPCG – timeframe 2017-2018? Do we have our own strategy or it is the EC driven process?
- Financial aspect of integration? How much does it cost?
- Coordination of the process within WGs should be more effective?
- Where is MoF?
- Sinergy vs. Overlapping?
- What about “institutional memory”?
- Fight for more project from the IPA II in line with MNE needs!
- Who will coordinate development of a public policies – MEA or MPA or General Secretariat?
- Administrative structures? How to keep skilled administration within the IPA structures and the EI structures? Retention policy?
- Better communication and visibility rules!
- Transparency rules! (Screening reports, NP, benchmarks, Non-papers, Analysis...)
- EI wording and Guidance for translation (Uredba ili Regulatoriva?)
- Dos and don'ts